

Pred pričetkom gradnje nove tapetniške delavnice

Po več kot enoletnih pripravah (izdelava idejne zasnove, zbiranje ustrezne dokumentacije, izdelava glavnih načrtov itd.), smo prišli tako daleč, da lahko trdimo, da je pričetek gradnje tapetniške delavnice v okviru nove kovinsko-tapetniške dejavnosti TOZD-3 samo še vprašanje nekaj tednov.

Cprav je bila utemeljitev navedene investicije že večkrat podana, tako na zborih delavcev pri sprejemanju letnega plana kakor tudi ob drugih priložnostih, ne bo odveč, če razloge za to, po vrednosti največjo investicijo v letu 1979, še enkrat navedemo:

1. pridobiti nujno potrebne delovne prostore za opravljanje dejavnosti TOZD-5 Tehnične storitve z uporabo sedanjih prostorov tapetniške delavnice TOZD-3,

2. omogočiti nadaljnji razvoj in povečanje obsega proizvodnje kovinsko-tapetniški dejavnosti, ki jo združuje TOZD-3. Nova vlaganja naj bi v bodoče ne bila usmerjena v lesno predelavo (mišljene so pri tem nove kapacitete, ne pa tudi ureditev in rekonstrukcija obstoječih obratov, ki predelujejo les),

3. izvajati načelo, da naj bi se novo-gradnje osredotočile v industrijski coni ob Korenovi poti, ker je tu dovolj prostora za nadaljnji razvoj, kar pa za prostor, na katerem je locirana »stara« tovarna ne moremo trditi,

4. s preselitvijo dejavnosti TOZD-Tehnične storitve bo omogočena že dolgo načrtovana in nujno potrebna rekonstrukcija PE-8 mizarna (površinska obdelava, končna montaža in skladišče), ker sedanjí delovni pogoji ne ustrezajo več in so ovira za večjo in cenejšo proizvodnjo v tej PE.

Iz navedenega je razvidno, da obstaja vrsta tehničnih vzrokov, ki narekujejo tako odločitev glede izgradnje nove kovinsko-tapetniške proizvodne delavnice. V razpravah in skupnem razmišljanju glede rešitve problema pridobiti ustrezne prostore za dejavnost TOZD-5 Tehnične storitve, so razumljivo bili pričujoči tudi pomisleki, ali je taka odločitev pravilna, oziroma če ni morda premalo preiščljena. Poizkusimo odgovoriti na nekatere najbolj bistvene:

— izgradnja delovnih prostorov za TOZD-5 Tehnične storitve — na lokaciji »stara« tovarna — misel je zelo vabljiva, ker bi bili stroški manjši. Vendar moramo upoštevati, da na področju »stare« tovarne ni več dovolj prostora (nova obvoznica bo ta prostor še zmanjšala) niti nismo s tem rešili vprašanja perspektivnega razvoja kovinsko-tapetniške dejavnosti kot perspektivne za nadaljnji razvoj Stola, ker je tudi širjenje te na obstoječi lokaciji ne-

mogoče. Ker se delavci Stola doslej niso nikdar odločali za kratkotrajne in samo navidezno cenene rešitve, ni nobenega razloga, da bi svoje poslovne odločitve v bodoče menjali. Posebno ni za to nobene potrebe, ker so bile do sedaj sprejete in tudi realizirane investicijske odločitve tako, kot so bile programirane.

— Preselitev kovinske dejavnosti na novo lokacijo: tudi ta pomislek je umešten, ker se zavedamo omejenih možnosti te dejavnosti v obstoječih prostorih. Vendar pa bi ta preselitev kovinske dejavnosti sprostila premo prostora (površin), potrebnega za TOZD-Tehnične storitve in zato obstoječega problema s tem ne bi rešili. V perspektivi pa je predvideno, da se tudi kovinska predelava preseli na novo lokacijo, oziroma kot nadaljevanje nove tapetniške delavnice. Iz tega razloga smo že v tej fazi projektirali tehnologijo kot celoto (kovinsko in tapetniško dejavnost) in tudi vsi načrti, ki so že izdelani, so upoštevali navedeno zasnovo. Izvedba tega programa bo Stolova investicijska usmeritev v naslednjem planškem obdobju, odvisna pa bo od realizacije ostalih nujnih programov (rekonstrukcija PE8) in seveda prvenstveno od razpoložljivih finančnih sredstev.

Nadaljevanje na 4. str.

Devetega marca je gradbeno podjetje Slovenija-ceste pričelo z odstranjevanjem prsti na južni strani tozda 2. Gornja plast bo odstranjena na predelu, kjer naj čez nekaj tednov steče gradnja novega tapetniškega obrata in na mestih, ki so predvideni za kasnejšo gradnjo ter na dvoriščnih prostorih.

Novi oddelek tapetniške delavnice bo na vhodni strani tozda 2 poravnal z obstoječo stavbo, od nje pa bo odmaknjen 28 m. Štirje novi proizvodni loki bodo segli malo čez polovico dolžine tovarne ploskovnega pohištva in jih bo na mestu proti glavni cesti Mengeš—Duplica možno kasneje podaljšati.

Da bo odstranjena gornja plast zemlje, bo potrebno ogromno voženj težkih tovornjakov, ki že vse dni vozijo po Korenovi poti. Samo tega materiala bo skoraj 10.000 kub. metrov.

Na sliki vidimo buldožer, ki je na delu šele prve ure. Delavci podjetja Slovenija-ceste so pričeli z delom ob lepem vremenu. Upamo, da bo v letošnji pomladi in poletju teh dni veliko, in da bo gradnja dobro napredovala. O poteku kasnejših del bomo pisali v vsaki številki Glasila.

Veliko delovnih nalog v letošnjem letu!

NEPOSREDNO ODLOČANJE DELAVCEV, BOLJŠE DELO — DOBRA IZKORIŠČENOST FONDA DELOVNEGA ČASA, BOLJŠE IZKORIŠČANJE ZMOGLJIVOSTI, DOBRA ORGANIZIRANOST, ŠE VEČJA KVALITETA NAŠIH PROIZVODOV, SKRIB ZA NENEHNI RAZVOJ DELOVNE ORGANIZACIJE, SOLIDNOST PRI ZADOVOLJITVI NAŠIH KUPCEV, MOTIVIRANJE ZAPOSLENIH S STIMULATIVNIM NAGRAJEVANJEM PO REZULTATIH DELA IN VARČNOST Z ENERGIJO TER SUROVINAMI, SO TRAJNI ČINITELJI IN NAPOTKI ZA DELO POSAMEZNIKA IN VSEH ZAPOSLENIH V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI.

Samoupravne organe, družbenopolitične organizacije in poslovodne organe v DO je vesplošna aktivnost obravnava ključnih računov samo spodbudila za nadaljevanje dejavnosti glede sprotne spremljanja rezultatov gospodarjenja. Ne glede na to, da smo v DO na najširši osnovi sprti spremljali rezultate glede na sprejete letne plane in srednjeročni plan 1976—1980, da smo o rezultatih razpravljali v vseh TOZD in DO, Zveze sindikatov in ZK ter v polletju dvakrat pisali v Glasilu delavcev Industrije povišstva Stol, da smo tekoče ocenjevali situacijo in določali naloge, je vendarle smotno, da z dodatnimi napori podrobneje ocenimo dosežene rezultate v 1978. letu.

Delavci so se na številnih sejah samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, na 5 zborih delavcev in na treh referendumih opredelili in določili svojo samoupravno pot razvoja.

DO je na osnovi odločitev delavcev dohodkovno povezana z Lesnino, Slovenijalesom, Genex-general exportom Beograd, Mladostjo Zagreb, z Glinom Nazarje, Meblom Nova Gorica in Gozdnim gospodarstvom Ljubljana.

Prav tako smo povezani z drugimi proizvodnimi organizacijami lesne dejavnosti v Uniles, ki je v jeseni 1978. leta na novo pričel uveljavljati vsebinsko, organizacijsko in kadrovsko usmeritev sestavljene organizacije Uniles, zlasti na področju načrtovanja in usmerjanja razvoja, kooperacije, marketing službe, zunanje trgovine ter financ in splošno pravnih zadev.

EKONOMSKI KAZALCI

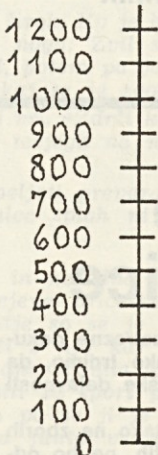
Doseženi rezultati 1978. leta nas zadovoljujejo glede na situacijo lesne dejavnosti, čeprav se z njimi ne smemo uspravati. Še posebno daje taki oceni dejstvo, da so vsi TOZD zaključili poslovno leto 1978 pozitivno. Primerljivost podatkov 1978. in 1977. leta ni vselej možna, zato ker smo se drugače organizirali in ker so se menjali tudi nekateri predpisi.

V letu 1978 smo prodali naših izdelkov za 525 mio. din in ustvarili za 1,13 milijard din celotnega prihodka, kar je 29% več in samo 306 mio. din dohodka, kar je 19% več kot 1977. leta.

Občutno se kaže prepočasna rast celotnega dohodka z ozirom na stroške, ki rastejo 4% hitreje, kar pomeni, da moramo največjo skrb posvetiti prav stroškom. Proizvajati moramo s čim manjšimi stroški, čeprav na vse ne vplivamo samo v DO, kajti povečanje cen hlodovini, energiji, gorivom, prevoznim stroškom itd., itd., samo sledimo. Porabljena materialna sredstva so znašala 256 mio. din ali 28% več. Energija 60% več, vzdrževanje delovnih sredstev in naprav 2,8% več, reklamni stroški so 6% manjši, stroški za reprezentanco znašajo 484.000 din in so 28% večji v odnosu na 1977. leto.

Pri materialnih stroških moramo in lahko privarčujemo tako, da uporabljamo transportna sredstva, ki so cenejša (železnica), da pazimo pri razrezu hlodovine

MIO DIN

CELOTNI PRIHODEK

PORAZDELJ. SREDSTVA

DOHODEK

ČISTI DOHODEK

in rezanega lesa, da štedimo pri električni energiji, pri toplotni energiji, pri uporabi tople vode, komprimiranega zraka, pri uporabi vseh vrst lepil, lakov itd. Varčevanje v proizvodnji in opravljanju opravil v DSSS mora biti bolj prisotno.

Trg in cene

Našim proizvodom ne moremo spreminjati cen tako hitro, kot se dvigajo cene surovinam in drugim dejavnikom zaradi samega trga in zakonskih omejitev. Rešitev tudi ni v večanju cen vsem proizvodom in dobrinam, temveč v stabilnejšem obnašanju vseh, kajti cene enega proizvoda ali dobrine povzročajo povečanje cen drugih in spodbudijo zahteve po večjih osebnih dohodkih itd. Stroški in osebni dohodki se medsebojno višajo, ekonomski položaj DO za razvoj pa slabi.

Izvoz

Z izvozom smo ustvarili 3,605 mio USA \$ in je za 12% manjši kot 1977. leta, računano v fco. jugomeja. Direktni izvoz je znašal 1,354 mio USA \$. Preko drugih trgovskih organizacij, zlasti Lesnine in Slovenijalesa smo izvozili za 2,251 mio. USA \$ ter za dinarska plačila izvozili 4,61 mio. din.

Največji izvoz je v ZDA 79%, 21% pa: v Kanado, Zahodno Nemčijo, Izrael, ZA Emerati, ZSSR, Madžarsko, Anglijo, Švico, Nizozemsko itd.

TOZD 1 je izvozil 77,356 mio. din — 92,5%.

TOZD 2 je izvozil 2,747 mio. din — 3,3%.

TOZD 3 je izvozil 3,447 mio. din — 4,1%.

TOZD 4 je izvozil 42 mio. din — 0,1%.

Skupaj DO 83, 592 mio. din — 100%.

Pri izvozu so velike težave glede cen, ki so praviloma nizke in tudi plačilni pogoji so v zadnjem času slabši.

DO Stol je na osnovi sklepa delavcev na zborih pristopila k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi mešane družbe

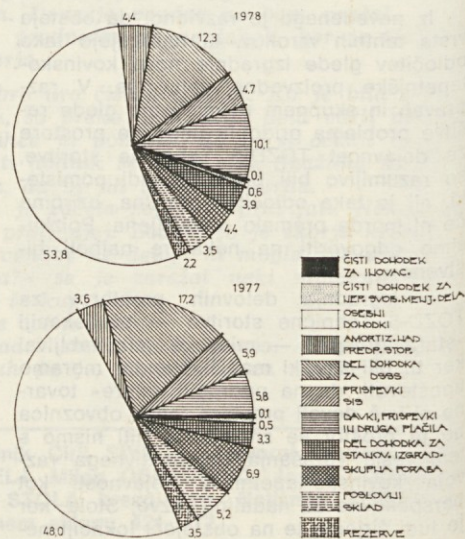
CCFI v Severni Karolini v ZDA z 4% deležen. Skupni delež jugoslovanskih delovnih organizacij je 500.000 USA \$. Člani mešane družbe so skoraj vsa lesna industrijska podjetja (Lesnina, Javor Pivka, Novoles Novo mesto, Lip Vrhnika, Brest Cerknica, Marko Šavrič Zagreb, Tefig Čange Uroševac itd.).

Izvoz je potreben zaradi deviz delovni organizaciji in za soproispevanje k devizno plačilni bilanci celotne družbe, zato ne smemo zmanjšati naporov, da bi le-tega povečali.

Zaposlenost

Zaposlenost se je povečala za 2%, fizični obseg proizvodnje za 6%, produktivnost za 4%, izkoristek delovnega časa se je zmanjšal za 1%, povečali pa so se

STRUKTURA DELITVE DOHODKA V LETIH 1977 IN 1978 / v %

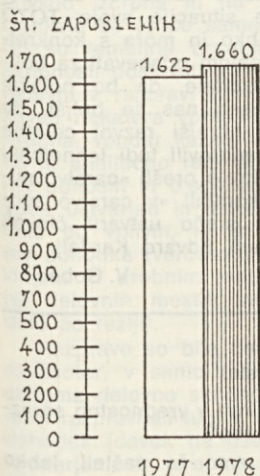

izredni dopusti, kar za 23% in bo potrebno omejevati le-te na najnujnejše zadeve.

Za 6% so se povečali bolniški izostanki, od tega do 30 dni za 1%, število nadur se je zmanjšalo, delo po normi se je zmanjšalo za 4%, kar ni dobro zato, ker se delo po času povečuje, to pa ni stimulatívno. Izvedbo nalog in opravil moramo vezati kjerkoli je mogoče na merjenje ustvarjenega dela, posameznika ali skupine, ne le v proizvodnji, temveč v vsej DO.

PRIMERJAVA POPREČNEGA ŠTEVILA ZAPOSLENIH 1978/1977

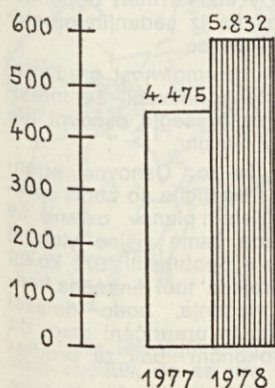
OSEBNI DOHODKI IN SKUPNA PORABA

Delamo zato, da si zagotovimo sredstva za življenje. Merilo za osebni dohodek mora v večji meri postati opravljeno delo, ne samo razporeditev na osnovi sklenjenega delovnega razmerja o združitvi dela z drugimi delavci.

Razprave o OD so nedvomno najbolj občutljive, živahne in primerljive znotraj TOZD med TOZD in v obliki, kjer biva mo in ustvarjamo.

Načelo plačila po delu še vedno ni dovolj uresničeno, čeprav smo v naši DO s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka TOZD in delitev sredstev za OD in skupno porabo začeli uveljavljati nov sistem v septembru 1978.

PRIMERJAVA POPREČNEGA NETO OD NA ZAPOSLENEGA 1978/1977

Resnici na ljubo moramo poudariti, da osebne dohodke ne moremo v celoti obvladovati samo v TOZD ali v posamezni DO, ker je vrsta dejavnikov (povišanje cen stanovanj, komunalnim storitvam, prevozu, življenjskim potrebščinam itd.), ki povzročajo negotovanje in pritisk na osebne dohodke. S samoupravnim in političnim delovanjem na vseh nivojih bi morali slediti načelom, za katere se vsako leto dogovorimo.

Z OD smo med večjimi delovnimi organizacijami lesne dejavnosti na prvem mestu. Poudariti pa moramo, da je dohodek na delavca 6% nad povprečjem panoge, da je čisti dohodek 9% nad povprečjem slovenske industrije, celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi je 2 do 4% pod povprečjem panoge in akumulacija primerjana z dohodkom 6 do 9% pod povprečno panogo.

Navedena dejstva pomenijo, da drago proizvajamo oz. za iste stroške premalo proizvajamo in, da premalo dohodka vlagamo v razvoj, temveč ga več trošimo (OD in skupna poraba, razni prispevki in davki).

V letu 1977 smo ustvarili 258.899 mio. din dohodka in porabili za OD in skupno porabo 142.158 mio. din ali 55% dohodka. Leta 1978 smo ustvarili 306.980 mio. din dohodka in namenili za OD in skupno porabo 179.125 mio. din ali 58% dohodka. Pri OD je upoštevan znesek v bruto, kar pomeni, da 1/3 OD namenjamo za financiranje programov posameznih SIS, tako kot so se delavci na zborih dogovorili.

Financiranje programov SIS, osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo v DO moramo posvetiti posebno skrb, saj moramo rast OD vzpostaviti v neposredni odvisnosti od rasti dohodka. Iz navedenega sledi, da mora biti prizadevanje in vztrajanje za večje OD samo z ustreznim povečanjem dohodka.

Razveseljivo dejstvo v 1978. letu je, da smo vzpodbudili inovacijsko dejavnost, ki lahko še bolj prispeva k povečanju proizvodnje in zmanjšanju stroškov, saj imamo stimuliranje inovatorjev urejeno v posebnem pravilniku. Za inovacije je bilo izplačano ca. 159.000 din ali petkrat več kot leta 1977.

INVESTICIJE

Investicije so se izvajale v skladu s sprejtimi odločitvami delavcev na zborih. Skupaj je znašala investicijska vrednost naložb 1978. leta 56,90 mio. din in so za ca. 30% večje kot 1977. leta. Naložbe smo financirali iz:

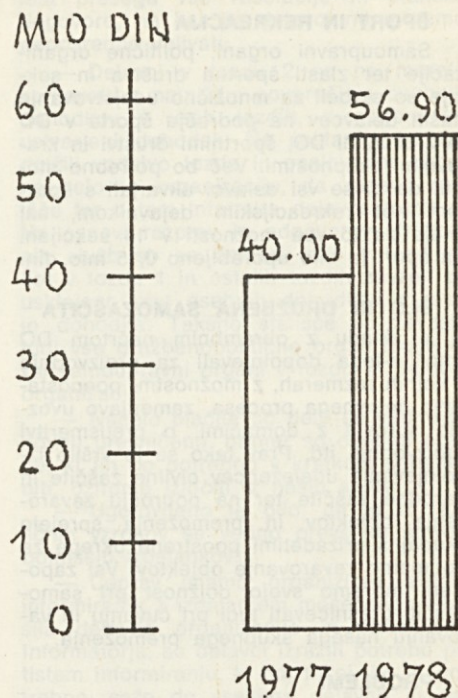
- lastnih sredstev — 35,96 mio. din;
- krediti bank — 20,95 mio. din.

Največja pridobitev je investicija v proizvodne prostore TOZD 4 v skupni vrednosti 16 mio. din. Gradnjo smo pričeli v avgustu in zaključili v decembru ter na ta način pridobili 2.000 m² novih površin z novo opremo, tako smo omogočili zaposlenim dobre in varne delovne pogoje in upravičeno pričakujemo še boljše ekonomske rezultate.

Gradnja poslovne stavbe se je v 1978. letu nadaljevala in predvidevamo, da bo zaključen poslovni del v prvem polletju 1979. leta, tako da bodo vse dejavnosti skupnih služb združene na enem mestu.

Do leta 1977 smo za poslovno stavbo financirali 13,797 mio. din, v 1978. letu pa 27,063 mio. din. Skupaj je bilo vloženih 40,860 mio. din.

INVESTICIJE

KADROVSKA IN ŠTIPENDIJSKA POLITIKA

Na osnovi samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov odvajamo v sklad združenih sredstev za štipendiranje pri občinski izobraževalni skupnosti 0,5% od bruto OD in je to znašalo 0,762 mio. din, kar predstavlja 34% več sredstev kot 1977. leta. 1% od bruto OD je namenjen za izobraževanje v DO, za kar smo porabili 0,75 mio. din ali skupaj 1,52 mio. din sredstev.

V DO štipendiramo na visokih šolah 11 štipendistov, na srednjih 11, učencev v gospodarstvu je 39. Ob delu pa se izobražuje 31 delavcev.

STANOVANJSKA IZGRADNJA

Za stanovanjsko izgradnjo smo izdvojili 11,876 mio. din, to je 39% več kot 1977. leta in tako odobrili 81 prosilcem kredit v skupni višini 4,83 mio. din, lastnih sredstev 2,93 mio. din, ostalo so krediti. Za nakup stanovanj smo namenili 4,15 mio. din in odvedli v sklad solidarnosti 2,46 mio. din. Ugotovimo lahko, da na stanovanjskem področju v celoti uresničujemo sprejeto politiko. Razmišljati pa bomo morali že v letošnjem letu o pripravah za gradnjo novega bloka na Duplici.

VARSTVO PRI DELU IN ZDRAVSTVENO VARSTVO

Na področju varstva pri delu smo zlasti skrbeli za uveljavljanje samoupravnega sporazuma o varnem delu in dobrem okolju. Število nesreč je bilo 74 in so bile za 4% manjše kot 1977. leta. Izpad zaradi nesreč pri delu je bilo 956 dni in je za 13% manjši kot v 1977. letu. Preventivni zdravstveni pregledi so bili opravljeni za 486 delavcev, ki delajo na zdravju škodljivem delu in je večje za 25% od predhodnega leta. Naša bližnja naloga na tem področju je nedvomno v ureditvi primernih prostorov za obratno ambulanto.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Nadaljevanje s 3. str.

ŠPORT IN REKREACIJA

Samoupravni organi, politične organizacije ter zlasti športna društva in sekcije so skrbeli za množično udejstvovanje naših delavcev na področju športa v DO in z drugimi DO, športnimi društvi in krajevnimi skupnostmi. Več bo potrebno storiti, da bi se vsi delavci ukvarjali s športom kot rekreacijskim dejavnikom, saj imajo za to vse možnosti v 14 sekcijah. Za šport je bilo uporabljeno 0,15 mio. din.

SLO IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

V skladu z obrambnim načrtom DO smo tega dopolnjevali za proizvodnjo v vojnih razmerah, z možnostmi poenostavitve delovnega procesa, zamenjavo uvoznih surovin z domačimi, o preusmeritvi proizvodnje itd. Prav tako se je vršilo izpolnjevanje udeležencev civilne zaščite in narodne zaščite ter na področju zavarovanja objektov in premoženja sprejelo skupaj s prizadetimi poostrene ukrepe za optimalno zavarovanje objektov. Vsi zaposleni moramo svojo dolžnost pri samozaščiti uresničevati tudi pri čuvanju in varovanju našega skupnega premoženja.

PROBLEMI

Poslovanje v 1978. letu je bilo spremljano s številnimi problemi, ki smo jih uspešno razreševali. Posebno pa so imeli na dosežene rezultate vpliv:

— prekomerno povišanje cen bukov in smrekovi hlodovini;

— prevozi na daljših relacijah bukovine, kar povečuje stroške. Opaža se tudi vpliv lokalnih faktorjev glede prodaje surovin iz svojih področij;

— cene ivernim ploščam so visoke. Na zborih delavcev smo se dogovorili, da dodatno priznamo 12% na ceno 1. julija 1978 kot kompenzacijo iz našega dohodka. Kljub temu pa se predvideva še nadaljnje povečanje za kompenzacijo;

— povišale so se cene energiji, gorivu, prevozu itd.;

— cene naših proizvodov so pod kontrolo in se vloge za zvišanje obravnavajo zelo dolgo. Administracija sili številne DO, da preko gospodarske zbornice in zavoda za cene pošiljajo vloge za nove cene, čeprav bi sprostitev cen nekaterih proizvodov v naši panogi glede na tržno situacijo bila smotrna in upravičena ter se cene ne bi dvignile (velika konkurenca);

— preskrba z reprodukcijskim materialom je ovirala proizvodnjo, zlasti pomanjkanje lepil in iverk. Poslovodni organi so vlagali znatne napore, da smo lahko obravnavali. Pristojni zvezni organi niso pravočasno reagirali na opozorila in prošnje združenega dela za uvoz osnovnih surovin (lepil in ivernih plošč). Nekatere DO so ustavile proizvodnjo, še posebno vse proizvajalke ivernih plošč. Trenutna situacija ne kaže bolje in težave se nadaljujejo;

— mnogo več trošimo kot smo sposobni glede na ustvarjene rezultate. Skupna poraba, osebna potrošnja in splošna poraba raste z nenormalnimi indeksi;

— stimulacija izvoza ne nadomešča številnih bremen in stroškov za naše proizvode, zaradi česar smo manj konkurenčni, čeprav imamo pri nas sodobno tehnologijo in smo produktivnost povečali za 4% in imamo tudi kvaliteto na nivoju;

— za uvoz opreme so številni omejevalni dejavniki, dolgo časa traja predno izposlušemo dovoljenja, čeprav imamo znatno večji izvoz kot uvoz in naša prizadevanja za povečanje izvoza niso dovolj stimulirana;

— v neproduktivne namene porabimo preveč delovnega časa;

— red in delo in delovno vneto nekateri še niso sprejeli in ni dovolj prisotna, čeprav menimo, da imamo delitev dohodka, čistega dohodka in OD urejeno tako, da vendarle motivira delo;

— izostanki zaradi bolovanj in izredni dopusti so preveliki, ter jih bomo morali v letošnjem letu omejevati;

— nimamo primerno urejene obratne ambulante. V letu 1978 so bile tudi težave z zdravstvenimi kadri (v kratkem času se je menjalo več zdravnikov);

— pri prodaji naših proizvodov se srečujemo s problemom kreditiranja serijske proizvodnje. DO ne razpolaga z zadostnimi finančnimi sredstvi, temeljne banke pa nimajo vedno možnosti proizvode naše dejavnosti kreditirati — zlasti investicijsko opremo;

— vzpostavitev realnih dohodkovnih odnosov na vseh nivojih TOZD, DO itd., kakor tudi določitev meril za plačilo

Pred tremi meseci se je pričelo letošnje delovno leto. Lanske dosežke smo pregledali ob sprejemu zaključnega računa na zborih delavcev. Da bodo delovni rezultati dobri in še boljši tudi za leto 1979, smo odgovorni vsi. Vsak delavec na svojem delovnem mestu. Ko bodo prav vse delovne naloge dobro opravljene, bo naš skupni delovni uspeh dober.

V letošnjem letu praznujemo 75-letnico Stola. Vsak zaposleni se bo še posebno potrudil, da bomo zastavljene cilje, med katere spada tudi izgradnja sodobnejših delovnih prostorov za tapetniško delavnico ob tozdu 2 in druge potrebne ureditve v obstoječih proizvodnih obratih, v celoti uresničili in praznovali visoki Stolovi jubilej z zavestjo, da bomo vsi v prihodnjih letih lažje delali.

opravljenih del skupnega pomena, so faktorji, ki zahtevajo nenehno iskanje in dopolnjevanje obstoječih samoupravnih sporazumov.

ZAKLJUČEK

Zavedamo se, da lahko po samoupravni poti rešujemo številne probleme. Kot jih zaznamo, jih moramo analizirati in poiskati ustrezne rešitve. Odprto in kritično moramo presojeti položaj in nenehno iskati boljših rešitev, pri katerih pa moramo upoštevati tako svoje osebne potrebe, kot naloge in odgovornosti za razvoj TOZD, DO in širše družbe.

Številne razprave in aktivnosti vseh zaposlenih so pokazale zavzetost za spoznavo ekonomske situacije svoje TOZD in DO. Vsakdo lahko in mora s konkretnimi predlogi ter delom prispevati za boljše ekonomske rezultate, da bo položaj posameznika in vseh nas še boljši, da bomo dosegli še hitrejši razvoj celotne DO in da bomo zagotovili tudi tehnološki razvoj, da bomo hitreje prešli »carstvo nujne« in še bolj zakoračili »v carstvo svobode«, da si bo srečo ustvaril človek sam, kot je poudaril Edvard Kardelj.

V. Gobec

Nadaljevanje s 1. str.

— Zakaj investirati v vrednostno sorazmerno visoko naložbo?

Nekaj vzrokov smo že našli, lahko jih dodamo še več: razširitev programa tapetniške dejavnosti na večjo predelavo poliuretanov na obstoječem in novem programu, razširiti obseg in asortiman artiklov klasične tapetniške dejavnosti, omogočiti najbolj racionalno proizvodnjo, t.j. s čim manjšimi stroški in omogočiti najbolj sodobno tehnologijo, čimprej pridobiti ustrezne delovne prostore in pri tem upoštevati inflacijske tendence v gradbeništvu. Vsako leto se namreč gradnja podraži vsaj za 15%. Odlaganje gradnje pomeni torej podražitev, pri tem pa nimamo nobenih zagotovil, da bomo tudi cene naših izdelkov, ki so pod družbeno kontrolo, lahko prilagajali ostalim stroškom. Ker obveznosti glede odplačevanja posojil v zvezi z nameravano investicijo niso takšne, da jih DO Stol ne bi zmogla (težji bosta leti 1979 in 1980), nam vsako zavlačevanje in odlaganje pričetka gradnje, stroške lahko samo poveča.

Investicijska vrednost celotne naložbe znaša 63.370.000 din. Od tega bodo instalacije (vodovod, energetika, para, komunalne naprave, ogrevanje prostorov itd.) okrog 20 milijonov dinarjev.

Oprema bo le v manjši meri dopolnjena, ker bo prenesena iz sedanjih prostorov tapetniške delavnice.

Kot utemeljitev za smotrnost predlagane investicije bi lahko navedli še marsikaj, vendar bi to že preseglo osnovni namen informacije v Glasilu.

Za konec pa še to: Osnovno orientacijo glede nove investicije so zbori sprejeli ob sprejemanju letnih planov, ostane še sklepanje DS glede same višine vlaganj in dokončni sklep s pooblastili. Brž ko bo znana, oziroma urejena tudi finančna konstrukcija glede vlaganja, bodo delavci sklepali tudi o tem in prepričani smo, da bodo dali svoj dokončni »da« za predlagano investicijo.

P. Skušek

Iz razprav na sindikalnih sestankih

V dneh od 21. 2. 1979 do 26. 2. 1979 so bili članski sestanki osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije Stol. Sestanki so bili organizirani v vseh tozdih in v delovni skupnosti skupnih služb.

Razpravljali smo o delu in aktivnosti osnovnih organizacij sindikata v preteklem letu in sprejeli program dela za tekoče leto. Osrednja točka na članskih sestankih sindikata pa je bila poročilo in razprava o poslovanju oziroma zaključnih računih v temeljnih organizacijah in delovni organizaciji skupaj. Razprava je bila vsepovsod izčrpna in na ustreznem nivoju. Dotikala se je ne samo pogojev, v katerih so temeljne organizacije in delovna skupnosti poslovali v letu 1978, ampak so delavci v razpravi tudi razrešili in nakazovali nekatera vprašanja, ki so v bistvu drobna, vendar kažejo na pravilno, kritično in analitično razmišljanje o dohodkovnih odnosih in o pogojih v katerih je mogoče ustvarjati in ustvariti dohodek, prav tako po vplivih, ki so bistveni za delitve dohodka (varčevanje z energijo, surovinami in drobnim materialom, disciplino na delovnih mestih, normiranje dela in delo po režiji).

Razprave so bile usmerjene predvsem naznoter, v samo temeljno organizacijo oziroma delovno skupnost, čeprav so delavci razpravljali tudi o zunanjih vplivih na dohodek (davek na osebni dohodek, gospodarjenje in izvajanje programov samoupravnih interesnih skupnosti) ter o svobodni menjavi dela in sredstev. To zadnje je bilo usmerjeno predvsem na razmerja do skupnih služb. V tozdih je prišlo do ugotovitev, da je sporazum, ki je bil sklenjen med tozdi in skupnimi službami, že prinesel prve rezultate, ki temeljijo na svobodni menjavi dela in sredstev in da počasi le odмира proračunski sistem financiranja skupnih služb, pa tudi tozda posebnega pomena (tozd tehnične storitve), kjer je menjava dela v principu izpeljana.

Bistvo pripomb oziroma problemov, ki so jih delavci načeli, so poleg tega, da so sprejeli sklepe, s katerimi potrjujejo poslovanje in principe delitve sredstev ustvarjenih v letu 1978, naslednji:

— ugotovitev prehitre rasti stroškov glede na rast celotnega dohodka;

— strokovne službe morajo pri prevzemu furnirja in ostalih materialov voditi po-

sebno skrb glede kvalitete in dobavnega roka;

— pripombe glede zvišanja norm; — kako doseči plan, če ni potrebne-ga materiala — boljše sodelovanje s ko-operanti;

— delavci so prav tako zahtevali od odgovornih dejavnikov v tozdu in delovni organizaciji normalno preskrbo z iverkami, lepilom in ostalim materialom, čeprav to vedno ni odvisno od poslovnih ljudi v delovni organizaciji ali tozdu.

V celoti so podprli prizadevanja strokovnih služb ter poslovnih organov v zvezi z ukrepi, storjenimi za preskrbo iverk in lepil. Ustrezno realiziranje prek poslovnega združenja gozdarstva in lesne industrije Jugoslavije bo skrb tudi v prihodnje. Z obvestilom o navedeni problematiki smo seznanili delegate zveznega zbora skupščine SFRJ.

— V največji možni meri se je potrebno organizirati glede popravila na strojih, strojnih linijah v tozdu 2, kjer pomeni vsak daljši zastoj velik strošek.

— Iniciativa tozda 2 glede nabave osebne avtomobila za tozd 5 je že v teku (za prevoze delavcev za popravilo strojev in naprav).

— Kako bo z obratom družbene prehrane se je veliko razpravljalo. Delavci so bili seznanjeni o poteku gradnje in financiranja obrata družbene prehrane in podprli predlog.

— V tozdu 1 poslovni enoti 7 (potapljanje) so se delavci pritoževali glede neurejenih garderob in sanitarij.

— Ker imamo veliko število nekvalificiranih delavcev, je potrebno večjo pozornost posvetiti izobraževanju.

— Večjo skrb moramo posvetiti varčevanju na vseh področjih, varčnost mora biti prisotna, tako v proizvodnji kot tudi v skupnih službah.

— Na vseh sestankih se je mnogo razpravljalo o osebnih dohodkih, še posebno to, da so bili v januarju 1979 nižji od decembra 1978.

— Vse nas zelo razburja in zaskrbljuje vsakodnevno dviganje cen, življenjskih

stroškov, še posebno, ker že ob začetku leta presega vse resolucije in planske dogovore, na kar pa delavci ne moremo neposredno vplivati.

— Delavci v tozdu 2 se ne morejo sprizniti z najnižjim povprečjem osebnih dohodkov v vseh tozdih, z ozirom na ustvarjeni dohodek. Na sestanku so za-dolžili vodstvo tozda in poslovodne orga-nelne delovne organizacije, da zadevo raz-išče ter o tem informira delavce tozda 2. Na osnovi razprav in odgovorov strokov-nih služb so se delavci tako v tozdu 2 kot v tozdu 1 in ostalih tozdih zavzeli za usklajeno rast osebnih dohodkov z rast-jo dohodka. Takšno stališče so zavzele tudi vse družbenopolitične organizacije in vsi samoupravni organi v tozdu in delovni organizaciji.

— Načelo plačila po delu še vedno ni dovolj uresničeno, primer so osebne ope-ne, ki jih bo potrebno v kratkem spre-meniti, oziroma izločiti iz naših aktov.

— Ugotovljeno je bilo, da je iz raz-ličnih vzrokov še vedno preveliko število bolniških izostankov.

— Čeprav imamo organiziran sistem informiranja z izdajanjem mesečnega Gla-sila delovne organizacije in občasnega Informatorja, so delavci izrazili potrebo po tistem informiranju, ki naj takoj, ko je po-trebno, seže do vsakega delavca in naj ga seznanj s stvarmi, ki jih mora pravo-časno vedeti in ga zanimajo. Prav tega do sedaj nismo naredili v zadostni meri. Ugotavljamo, da smo premalo informirali in obravnavali razno problematiko preko samoupravnih delovnih ali sindikalnih sku-pin. Vsaka samoupravna oziroma sindikal-na skupina ima predstavnika (poverjenika) v izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata v vsakem tozdu posebej. Vsaka sindikalna skupina v manjšem ali večjem obsegu ima tudi pravico in dolžnost biti informirana in obveščena o dogajanju v tozdu kakor tudi v delovni organizaciji. V sindikalni skupini pa se morajo tudi za-četki razreševati vsi problemi, ki jih delav-ci nakazujejo.

Temu bomo morali v osnovnih organi-zacijah sindikata in samoupravnih orga-nih v bodoče posvetiti več pozornosti, saj ugotavljamo, da so na tak način podane sprotne informacije najbolj koristne in za delavca najbolj sprejemljive. Strokovne službe tudi že pripravljajo ustrezne pred-loge, ki bodo omogočili bolj tekoče in sprotno informiranje delavcev o gospodar-skem stanju v tozdu in delovni organi-

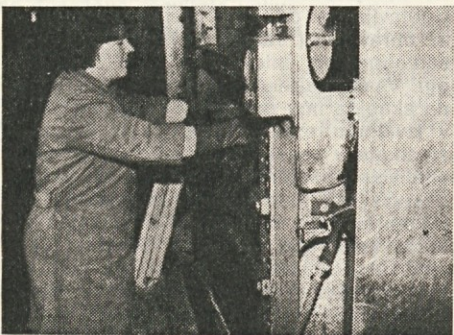
Nadaljevanje na 6. str.

Na letošnjih sindikalnih zborih smo se pošteno pozanimali za pravice, ki nam pripadajo, vendar samo v delovnem času. Ko smo začutili, da se ura bliža drugi, je naše zanimanje hitro upadalo in na marsikaj tistega, za kar smo se preje celo prepirali, smo čez deset ali dvajset korakov pozabili. Ura je bila vendar pomembnejša!

Šopek za mamico

Dan žena je že daleč za nami, večina nas je že pozabila nanj. Pa vendar naj se za trenutek še vrnemo k temu prazniku, ki je posebej posvečen ženi, delavki in samoupravljalci, materi in življenjski družici.

Mnogo je slišati, da dan žena ne dosega več svojega pomena, saj je ženski dano z Ustavo, da ne bi ostajala ob strani pri pomembnem odločanju. Resnično lahko rečemo, da je naša družba naredila za žensko mnogo, veliko več, kot je marsikdo pričakoval. Ženska ima tudi vse možnosti uveljavljanja, toda — žal — so te možnosti vse prevečkrat še vedno samo na papirju, še vedno le odstavek zakona.

Ko bo v naši družbi še bolje urejeno varstvo, šolstvo, zdravstvo, ko bo ženska še bolj ovrednotena za svoja dela in naloge, takrat je posebni dan, ki bi opozarjal na to, nepotreben. Vsekakor pa je potrebno še marsikaj narediti in to je stvar nas vseh. Pogoji za žensko se izboljšujejo, niso pa še idealni in niso približni moškimi. Narava je naredila biološko razliko, ki jo nekateri vse preveč izkoriščajo in obešajo na ženska ramena tri hišne vogale in še četrtega mora pomagati podpirati možu, kot pravi ljudska modrost.

Pravilno je, da je naša samoupravna socialistična družba proti pretiranemu veseljačenju, nepremišljenemu praznovanju in podobnim ekstremnim pojavom, vsekakor pa enakopravnost še ni dosegla tiste meje, ko bi bil tudi skromen šopek za mamico, oziroma za ženo odvečen. Prve spomladanske rože naj nas spominjajo tudi na tisto, kar bi morali še storiti, da bi žena, delavka in samoupravljalca, našla pravo mesto in vlogo med nami.

Skromen šopek lahko prinese več pozornosti kot številne besede, ki večkrat ne najdejo odmeva. C. S.

Nadaljevanje s 5. str.

zacija ter o problemih in možnostih reševanja.

Na sestankih so bila v ospredju tudi vprašanja nadaljnega razvoja posameznih tozdov, izrečene so bile kritično nekatere slabosti in istočasno podane sugestije za odpravo nekaterih pomanjkljivosti, predvsem tistih, ki se nanašajo na notranjo organiziranost, poslovanje in družbenosamoupravno delovanje.

Delavci v vseh tozdih in Skupne službe so sprejeli predlog izvršnega odbora sindikalne konference o tekmovanju med tozdi, katerega namen je vzpodbuditi vsakega posameznika k boljšim rezultatom dela in s tem zagotoviti tudi boljše osebne dohodke, kot tudi večji dohodek za razvoj splošnih potreb.

Tekmovanje med tozdi bo potekalo v naslednjih dejavnostih:

1. povečanje produktivnosti dela (boljša organizacija dela itd.),
2. zmanjšanje materialnih stroškov (zmanjšanje škarta, varčevanje),
3. pospešeno izvajanje inovacij,
4. zmanjšanje nepotrebnih bolniških in ostalih izostankov,
5. delovna disciplina.

Vse te dejavnosti je možno meriti že po sedaj osvojenih merilih oz. kriterijih. Rezultate bomo objavili tromesečno, s tem da se začetek aktivnosti šteje od 1. 1. 1979.

Zveza sindikatov v tozdih in delovni organizaciji si je prizadevala angažirati vse delavce v delovni organizaciji, še posebej pa je s smotrim pristopom ter programom dela zagotovljeno sodelovanje strokovnih služb, zlasti poslovnih organov, ki so ne samo pripravili razumljiva poročila o poslovanju v preteklem letu, temveč so sodelovali pri izvrševanju nalog, ki jih je sprejela Zveza sindikatov.

Izvršni odbor sindikalne konference Stol ocenjuje, da smo dosegli namen v širših javnih razpravah o gospodarjenju v letu 1978, čeprav za delovno organizacijo Stol to ni posebna novost, ker smo vsako leto o navedenem razširjeno razpravljali. Ugotovljamo pa, da je letošnja širša in bolj javna družbena akcija vzpodbudila in motivirala delavce, da so se še bolj vključevali v razprave.

Glede dohodkovnih odnosov smo v letu 1978 storili korak naprej k čistim računom med tozdi, vendar so naše naloge prav na tem področju še zelo velike.

F. Sikošek

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet delovne organizacije je na svoji IX. redni seji dne 27. 2. 1979 obravnaval, sprejel in potrdil naslednje:

1. Sprejel je pregled sklepov ter potrdil zapisnik zadnje seje delavskega sveta delovne organizacije.

2. Sklepal je o popravkih inventur oziroma o uskladitvi inventurnih razlik v inventurnem elaboratu za leto 1978 ter jih v celoti potrdil. Potrdili so jih tudi delavski sveti tozdov, zbor delovnih ljudi TOZD Delavska restavracija in svet skupnih služb.

3. Zaključni računi tozdov, DSSS in delovne organizacije ter poročila o gospodarjenju v letu 1978 so bili predhodno obravnavani in sprejeti na vseh članskih sestankih OO Sindikata po tozdih, v DSSS ter na delavskih svetih tozdov, zboru delovnih ljudi TOZD Delavska restavracija in svetu skupnih služb. Delavski svet delovne organizacije je zaključne račune tozdov, DSSS in DO ter poročilo o gospodarjenju v letu 1978 s sklepanjem o delitvi ustvarjenega dohodka oziroma rezultatov dela še posebej obravnaval ter jih v celoti potrdil ter dal odgovornim delavcem tozdov in delovne organizacije priznanje za izvajanje in vodenje poslovne politike.

4. Kot so DS TOZD, zbor delovnih ljudi TOZD Delavska restavracija in svet skupnih služb sprejeli sklep o ustanovitvi medobčinske gospodarske zbornice, program dela ter statut zbornice s pripombami poslovnega odbora, takšen sklep je sprejel tudi delavski svet delovne organizacije.

5. Imenoval je delegate v:

a) Skupščino sklada skupnih rezerv občine Kamnik in sicer:

— Za TOZD Sedežno pohišstvo je za delegata imenovan Janko LESKOŠEK

— Za TOZD Ploskovno pohišstvo, Kovinsko in tapecirano pohišstvo, »SLOGA« Moste, je za delegata imenovan Franc SIKOŠEK

— Za TOZD Tehnične storitve, Delavska restavracija, Prodaja in Delovno skupnost skupnih služb, je za delegata imenovan Franc PRODNIK;

b) Skupščino opšteg združenja šumarstva i industrije za prerađu drveta, celuloze i papira Jugoslavije je za delegata imenoval tov. Vinka GOBCA, glavnega direktorja, potem ko je razrešil dosedanjšega delegata bivšega glavnega direktorja tov. Ivana URHA.

c) Programski svet oddelka za oblikovanje pri Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je imenoval tov. ing. Branka URŠIČA.

6. Na delegatsko vprašanje v zvezi z gradnjo garaž naših delavcev na Duplici je delavski svet delovne organizacije sprejel sklep, da ustrezne službe za eno od prihodnjih sej preskrbijo, oziroma pregledajo urbanistično ureditev Duplice.

7. Za direktorja kadrovskega sektorja DO STOL je na predlog razpisne komisije in sveta skupnih služb za naslednjo mandatno dobo — 4 leta imenoval tov. Alojz ŠVIGLJA, z dnem, ko ga je imenoval svet skupnih služb.

Razpisno komisijo za imenovanje direktorja kadrovskega sektorja pa je razrešil dolžnosti.

H. Križanc

Pravilno varovanje delavčevih pravic

Zakon o združenem delu določa: »Delavec v združenem delu ima v skladu z zakonom pravico zahtevati varstvo svojih pravic pri samoupravnih organih, pri sodiščih združenega dela in pri drugih sodiščih, kakor tudi pri drugih pristojnih organih.« Nadalje še določa: »Varstva pravice pri sodišču ne more zahtevati delavec, ki se ni najprej obrnil zanj na pristojni organ v temeljni organizaciji, razen če uveljavlja denarno terjatev.«

To torej pomeni, nihče ne more, predno ni v temeljni organizaciji (ne v delovni organizaciji) uporabil vse pravice, ki mu po statutu gre, vložiti tožbe za zavarovanje katerekoli pravice, ki mu v temeljni organizaciji gre iz dela ali zaradi dela. Izjema so le denarne terjatve, npr. škoda, ki jo je delavec utrpel pri delu.

Zato naj nihče, ki misli, da je kakršnakoli njegova pravica prizadeta, takoj ne toži temeljne organizacije, ampak naj poskuša do svoje pravice priti preko samoupravnih organov tozda.

Vse zahteve torej naslavlajte na izvršilni odbor tozda in odbor za kadre tozda. Edino ta dva organa sta pristojna odlo-

čati o delavčevih pravicah. Po zakonu in tudi po statutu tozda, mora samoupravni organ odločiti v 30 dneh, ko je bil zahtev vložjen. Če z odločitvijo delavec ni zadovoljen ali če samoupravni organ ne odloči v 30 dneh, ima delavec v nadaljnjih 30 dneh pravico vložiti tožbo pri sodišču združenega dela. To praktično pomeni: če boste vložili zahtevek naravnost na sodišče, ne pa poprej na samoupravni organ, bo sodišče odločilo, da nimate pravice do sodnega varstva. O tem bo obvestilo samoupravne organe, ki bodo morali sprejeti odločitev v 30 dneh, ko ste tožbo vložili. Če pa boste zahtevek naslovili na samoupravni organ temeljne organizacije, bo ta moral prav tako v 30 dneh sprejeti sklep. Šele na to, če ne boste zadovoljni, boste lahko vložili tožbo. Preračunano v dneve, pomeni, da o nobeni pravici ne more biti odločeno prej, če vložite tožbo, ker se šteje, da teče 30-dnevni rok tudi za samoupravne organe od dneva, ko ste tožbo vložili, in zato tožba sama, brez odločanja na samoupravnih organih, ne pospeši postopka.

I. Kočar

Nihče ne more biti v rednem delovnem razmerju in upokojenec hkrati

Skupščina SRS je sprejela nekaj sprememb zakona o delovnih razmerjih. Sprememba se nanaša na načelo, da nihče ne more biti istočasno upokojenec ter prejemati pokojnino in delavec v delovnem razmerju ter prejemati osebni dohodek. Sprejeto je bilo pravilo, da delavcu, ki izpolni pogoje za polno osebno pokojnino po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju delovno razmerje preneha, razen če organ tozda (pri nas odbor za kadre tozda) ugotovi, da sta temeljna organizacija in delavec soglasna, da delavec nadaljuje delovno razmerje. Pri tem pa daje zakon delavcu pravico:

— delavcu-borcju NOV pravico, da se mu po njegovi želji šteje enojno obdobje posebne dobe, ki se sicer šteje dvojno v pokojninsko dobo;

— delavcu, ki mu je priznana bonificirana doba, pa se na njegovo željo ta doba za ugotavljanje, ali izpolnjuje pogoje za polno osebno pokojnino, lahko šteje v dejanskem trajanju.

Sprememba navaja tudi novo obliko pogodbe o delu, ki jo lahko sklepajo upokojenec in opravljajo v tej pogodbi dogovorjena dela, ki pa ne morejo trajati več kot 20 ur na teden.

Dela, za katera bodo smeli upokojenec sklepati pogodbo o delu, pa morajo določiti delavci v tozdu v pravilniku najkasneje do 6. 7. 1979, torej v šestih mesecih po uveljavitvi spremembe.

Nekaj sprememb je bilo sprejetih tudi na področju pokojninskega zavarovanja. Tudi pri tej spremembi namreč nihče ne more biti istočasno upokojenec in delavec v delovnem razmerju. Spremembe so naslednje:

— Upokojenec, ki ponovno sklene delovno razmerje ali se obvezno zavaruje po predpisih zveznega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ali če začne opravljati samostojno dejavnost (obrt) in se kot obrtnik zavaruje, izgubi za ta čas svojstvo upokojenca in se mu pokojnina ne izplačuje.

Isto velja za družinskega upokojenca.

— Če upokojenec nima polne pokojninske dobe in je zaposlen z najmanj polovičnim časom, se mu čas trajanja takega delovnega časa oz. razmerja, zavarovanja ali opravljanja samostojne dejavnosti (obrti) šteje v odstotno povečanje že pridobljene pokojnine in za novo odmero pokojnine. Če pa ima upokojenec polno pokojninsko dobo, se mu osebni dohodek iz delovnega razmerja lahko upošteva za novo odmero pokojnine.

— Če invalidski upokojenec ponovno sklene delovno razmerje ali začne opravljati samostojno dejavnost (obrt), se mu ta čas pokojnine ne izplačuje.

— Upokojencu, ki dela po pogodbi o delu, se med opravljanjem tega dela pokojnina izplačuje.

NOVO DOLOČILO O OPRAVLJANJU VOZNIŠKEGA IZPITA

Šesti člen pravilnika o programu in o načinu opravljanja voziškega izpita, preizkusa znanja predpisov o varnosti cestnega prometa in preverjanja voziškega znaja vsebuje določbo, ki se glasi:

»Izpita ne more opravljati kandidat, ki mu je z odločbo pristojnega organa prepovedano dobiti voziško dovoljenje.«

Na osnovi te določbe torej ne more opravljati voziškega izpita vsak tisti občan, katerega so miličniki dobili, da je vozil brez voziškega dovoljenja.

Toda ta določba od 9. 1. 1979 dalje ne velja več: Ustavno sodišče SRS jo je razveljavilo, ker je ugotovilo, da ni v skladu z ustavnimi in zakonskimi določili.

S to določbo pravilnika se namreč ne ureja izvrševanje zakona o varnosti cestnega prometa, temveč se ureja samo pravica občana in znjo dopolnjuje zakon, kar ni v pristojnosti organa, ki je pravilnik izdal.

Tako bodo odslej vsi tisti, ki jim je bil izrečen varstveni ukrep prepoved opravljanja voziškega izpita, lahko opravljali izpit, dobili pa ga bodo po preteku varstvenega ukrepa.

I. Kočar

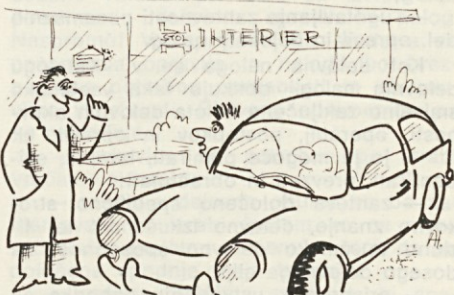
RAZPRODAJA

»Poglej tile mizi. Nista enakih barv in na oglih sta odrgnjeni. Kako naj ju kupim?«

»Pozabili ste, da je to prodaja opuščene programa!«

»Pa vendar...«

»Za razprodajo vprašujete? Pozni ste!«

»Kako pozen, saj je ura šele sedem zjutraj!«

O katalogu delovnih nalog

Za nadaljnji razvoj in uveljavljanje družbenoekonomskega položaja delovnega človeka je nujno potrebno temeljito urediti odločujočo položaj delovnega človeka pri pridobivanju dohodka, razporejanju dohodka in čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke. Pri tem je še posebej pomembna ureditev medsebojnih odnosov, pravic in obveznosti pri neposredni menjavi dela ter pri pridobivanju skupnega prihodka in skupnega dohodka. Kakršnokoli uspešno dogovarjanje, planiranje ter ugotavljanje prispevka k dohodku je nemogoče, če nimamo jasno oblikovanih meril in podatkov o skupno vloženi sredstvih ter prispevku k ustvarjanju dohodka z živim in minulim delom.

Delovni prispevek (kvantum dela) kot izraz opravljenega dela ni enostavna količina, temveč ga lahko izrazimo z več podatki, med katerimi so najpomembnejši:

- vrsta dela;
- zahtevnost dela;
- kvaliteta dela;
- količina dela;
- gospodarnost dela.

Da bi lahko nedvoumno ugotovili delovni prispevek posameznika, skupine posameznikov ali kolektiva, moramo torej najprej ugotoviti kvantum in rezultat opravljenega dela. Če za posameznika bi morali verjetno izdelati spisek ali seznam del, ki jih opravi v relativno kratkem obdobju (npr. v enem mesecu), ker običajno že posameznik ne opravlja neprestano samo enega dela. Če za skupino 20 posameznikov bi bil tak seznam ali pregled precej obsežen, posebej če bi spisek izdelal vsak posebej in bi vsak uporabil svoje poimenovanje posameznih del. V takih seznamih bi zelo težka dela in s tem tudi delovne prispevke med seboj primerjali, torej je potrebno tak pregled pripraviti sistematično.

Takšen, sistematično izdelan pregled vseh del, ki jih je potrebno opraviti v enem tozdu za opravljanje nalog v proizvodni tržnem procesu, imenujemo »Razvid del in opravil« ali tudi »Katalog delovnih nalog«. Razvid del in opravil pa ne sme biti samo seznam, temveč morajo biti v njem dela, opravila in delovne naloge oblikovane in definirane tako, da omogočajo:

- smotno organiziranje in delitev dela;
- smotno razmejitev delovnih dolžnosti, odgovornosti in pristojnosti;
- planiranje kadrov, kadrovske potrebe in izobraževanja kadrov;
- učinkovito izvajanje načel kadrovske politike;
- ugotavljanje organizacijskih, kadrovske, tehničnih, tehnoloških in psihofizičnih pogojev in zahtev za uspešno opravljanje posameznih del, opravil in delovnih nalog;
- ugotavljanje zahtevnosti posameznih del, opravil in delovnih nalog.

Kot delovna naloga se v »Katalogu delovnih nalog« oblikuje taka vsebinsko smiselno zaključena celota delovnih aktivnosti, operacij, postopkov in opravil, ki:

- jo je mogoče planirati, izvajati, evidentirati, prevzeti in obračunati;
- zahteva določeno specifično strokovno znanje, delovno izkušnost ter fizično in umsko delovno sposobnost za doseg delovnega cilja;
- prispeva k ustvarjanju dohodka ali omogoča opravljanje drugih delovnih nalog.

Delovna naloga je definirana z OPI-SOM DELOVNE NALOGE, ki vsebuje:

1. Naziv in šifro delovne naloge. Naziv v kratkem izraža značilnosti delovne naloge. Šifra vsebuje štirištevlično oznako vrste delovne naloge in dvoštevlično oznako razvrstitve delovne naloge po zahtevnosti (npr. 1082-12, ali 0008-06).

2. Opis opravil, ki sestavljajo delovno nalogo. Podrobnost opisa je odvisna od značaja in kompleksnosti delovne naloge. Čim bolj je delovna naloga kompleksna, tem manj je podroben opis.

3. Pristojnosti, ki jih ima delavec, ki opravlja delovno nalogo. Kot pristojnosti štejeemo pravice in pooblastila za odrednje izvršitve ali neizvršitve posameznih aktivnosti drugih delavcev, ki niso razvidne iz opisa delovnih opravil in niso njihov logični sestavni del (npr.: pristojnost razporejanja delovnih nalog je logični sestavni del naloge: vodenje dela v organizacijski enoti).

4. Odgovornosti, ki jih prevzema delavec, ki opravlja delovno nalogo. V tem podatku navajamo tiste odgovornosti, ki niso vključene v splošno dejstvo, da je vsak delavec odgovoren za pravilnost, gospodarnost, pravočasnost, strokovno neporečnost in ekonomičnost oz. vsaj neškodljivost svojih aktivnosti pri izvrševanju delovne naloge.

5. Posebna pooblastila, ki jih ima delavec, ki opravlja posamezno delovno nalogo.

Kot posebna pooblastila štejeemo pravice ukrepanja po zakonu, pravico veta, pravico ustavitve izvajanja sprejetih sklepov, pravico prekinitve ali preusmeritve običajnega poteka dela ipd.

6. Potrebna strokovna izobrazba.

Kot potrebno strokovno izobrazbo štejeemo sklop znanj, ki jih lahko delavec pridobi z organiziranim usmerjenim izobra-

ževanjem in so potrebna za normalno opravljanje delovne naloge. Definiramo jih s potrebno stopnjo in smerjo strokovnega izobraževanja. Potrebno stopnjo in smer ugotavljamo iz opisa delovnih opravil, pristojnosti in odgovornosti po Metodi ocenjevanja zahtevnosti dela na osnovi kompleksnosti delovne naloge ter potrebnega znanja jezikovnega izražanja, matematike in matične stroke.

7. Potrebna funkcionalna znanja. Kot funkcionalna znanja iz matične stroke, mejnih področij ali splošnih znanj (tuj jezik ipd.), ki jih delavec pridobi v toku poklicnega izobraževanja in so nujno potrebna za opravljanje delovne naloge.

8. Potrebne delovne izkušnje pri enakem ali podobnem delu, ki jih delavec potrebuje, da si pridobi toliko praktičnih izkušenj in rutine, da lahko opravlja delovno nalogo s tako samostojnostjo, kot jo zahteva organizacija dela na tem delovnem področju.

9. Posebne zahteve za kadrovanje (fizične, osebnostne, poskusno delo idr.) ki jih mora delavec izpolnjevati, da lahko delovno nalogo uspešno opravlja.

10. Programiranost dela.

11. Vpliv na poslovanje oz. pridobivanje dohodka.

12. Fizični napor.

13. Napor čutil zaradi direktnega tempa in monotonije.

14. Napor pri stikih s strankami.

15. Delovni urnik.

16. Nevarnost nesreč in obolenj.

17. Ropot.

18. Umazanost, smrad, prah.

19. Vpliv temperature.

20. Vpliv mokrote in vlage.

21. Ostali otežujoči pogoji.

22. Deficitarnost poklica.

Podatki, s katerimi je definirana v Razvidu del in opravil delovna naloga, so podobni oz. v marsičem enaki, kot so potrebni za opis delovnega mesta. Bistvena razlika je v tem, da pravilno oblikovana delovna naloga vsebuje **enako zahtevna opravila** podobne vsebine, različno zahtevna pa le, če je njihovo izvajanje neločljivo povezano. S pravilno oblikovanimi delovnimi nalogami moramo na vseh delovnih področjih omogočiti ugotavljanje in evidentiranje dejansko opravljenega dela vsaj tako zanesljivo, kot je to že urejeno v tistih delih proizvodnega procesa, kjer so že sedaj delovne naloge in opravila definirane s tehnološko dokumentacijo. Način ugotavljanja in evidentiranja opravljenega dela na osnovi delovnih nalog bo torej za vsa delovna področja v bodoče tak, kot je v veljavi že sedaj za področje tehnološko urejene proizvodnje čeprav bo najprej zajemalo le ugotavljanje in evidentiranje vrste dela.

S tem bo možno bolje urediti precej težav, ki izvirajo iz obstoječe sistemizacije delovnih mest, ki predstavlja dokaj tog sistem, ki ga je težko (razen v dokaj majhnem obsegu) sproti in zadosti hitro prilagajati organizacijskim, tehnološkim in vsem drugim spremembam, ki so posledica hitrega družbenega in ekonomskega razvoja. Najpogostejša vprašanja in težave pri tem so naslednja:

1. Ali vsebuje opis delovnega mesta vsa opravila, ki jih delavec dejansko opravlja?

2. Ali vsi delavci, ki so razporejeni na neko delovno mesto, opravljajo vsa opravila, ki jih vsebuje opis delovnega mesta? Ali so pri tem zahtevnejša in manj zahtevna opravila enakomerno porazdeljena?

Sredstva za osebno varstvo pri delu kot del kompleksnega varstva pri delu

Pri delu prihaja do medsebojnih vplivov med delavcem, predmeti dela in delovnimi sredstvi v bolj ali manj ugodnem delovnem okolju. Stara je misel, da se delavec lahko povsem prilagodi delovnim napravam, delovnemu procesu in vsakršnemu okolju. Danes poizkušamo ravno obratno pot — delovne naprave procese in okolje prilagoditi delavcu. Neustrezni delovni procesi in delovno okolje slabo vplivata na delavčevo počutje, storilnost in njegovo zdravje. Človeški organizem se brani neustreznim pogojem dela najprej z utrujenostjo, rastejo poklicna obolenja, poškodbe pri delu, bolniški stalež in invalidnost.

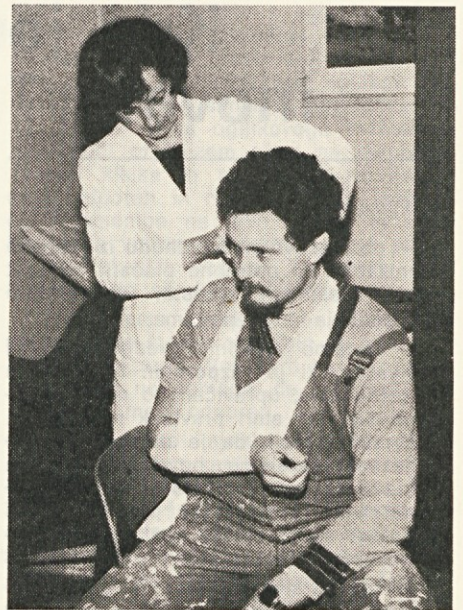
Razumljivo nam je torej stališče, iz katerega izhaja zakon o varstvu pri delu, ki pravi, da je varstvo pri delu sestavni del proizvodnje, osebna varovalna sredstva in oprema pa del kompleksnega varstva pri delu.

Sredstva za osebno varstvo pri delu in osebna varstvena oprema se uporabljata pri delih, kjer nevarnosti in škodljivosti ni mogoče odvrniti z drugimi varstvenimi ukrepi. Namen uporabe sredstev za osebno varnost pa je zavarovanje organizma in delovnega telesa pred nevarnostmi ali zdravstvenimi škodljivostmi, ki izhajajo iz opravljanja določenega delovnega procesa ali opravila.

Pri nekaterih delih se uporabljajo sredstva in oprema za osebno varnost, katere pogoje morajo izpolnjevati glede materiala, velikosti in oblike predpisuje Pravilnik o sredstvih za osebno varnost

pri delu in o osebni varstveni opremi (Ur. list SFRJ, št. 35, z dne 21. 12. 1969). Ker pa Pravilnik ne more zajemati vseh opravil in predpisuje sredstva za osebno varnost le načelno, je vsaka OZD oziroma tozd dolžen v svojem internem aktu v skladu z 59. členom temeljnega zakona o varstvu pri delu predpisati, pri katerih delih oziroma na katerih delovnih opravilih, in katera sredstva oziroma oprema se uporablja za preprečevanje učinka stalnih ali občasnih nevarnosti in škodljivosti. V naši OZD imamo Pravilnik o varstvu pri delu, sestavni del Pravilnika pa je tudi posebna priloga, ki obravnava izključno sredstva za osebno varstvo pri delu. V tej prilogi je podrobneje predpisano, kako se nabavljajo, hranijo, vzdržujejo, razdeljujejo osebna varovalna sredstva. Prav tako so določeni roki trajanja posameznih sredstev za osebno varnost, način vračanja, vodenja evidence o razdeljevanju, pravice do osebnih varovalnih sredstev, dolžnosti glede osebnih varovalnih sredstev in ne nazadnje tudi sankcije v zvezi z neuporabo le-teh.

Ni namen tega sestavka na dolgo opisovati, kakšne vrste osebnih varovalnih sredstev uporabljamo, s katerim standardom in pogojem morajo biti usklajena, kako jih v grobem delimo, ipd. Želja službe varstva pri delu je, da se vse uporabnike informira, zakaj smo pristopili k izdelavi novega pravilnika, s kakšnimi težavami se v določenih okoliščinah srečujemo pri nabavi ustreznih osebnih varovalnih sredstev in katere negativnosti bomo

Kadar se nam pri delu pripeti nezgoda se tolažimo, da ni tako hudo in nam ne bo potrebno iti v ambulanto. Razbolela mesta na telesu žal večkrat pokažejo obratno.

s spoštovanjem novih določil glede razdeljevanja osebnih varovalnih sredstev odpravili.

Pa pojdemo po vrsti:

— Prejšnji Pravilnik o razdeljevanju osebnih zaščitnih sredstev je pokazal v praksi nekaj neskladij, katere je bilo potrebno odpraviti. Tu gre predvsem za podobna dela v različnih tozdih, ki niso bila v popolnosti izenačena glede pripadajočih osebnih zaščitnih sredstev.

— V novi terminologiji smo delovna mesta zamenjali z delovnimi nalogami in opravili, ki jih je potrebno vnesti v pravilnik.

— Iz prakse je sledila ugotovitev, da roki trajanja za določena sredstva niso bili ustrezni, evidence pa tudi ni obsegala celotnega kolektiva v taki meri, kot jo predpisuje Zakon o varstvu pri delu.

— Cena sredstev za osebno varnost pri delu je z leti naraščala tako, kot ostali stroški in z ozirom na relativno veliko porabo je potrebno uvesti način razdeljevanja, ki ne bo dopuščal uporabo teh sredstev v nepravne namene in seveda spremenil odnos delavca do teh sredstev v pozitivnem smislu. Da ne bo napačnih razlag med člani kolektiva, želimo opozoriti predvsem na naslednje: Novi pravilnik ni delan v smislu omejevanja ali celo nedodeljevanja pripadajočih sredstev za osebno varnost pri delu za izvrševanje posameznih delovnih opravil in nalog. Nasprotno! Vsa pripadajoča sredstva za posamezna opravila in naloge bo brezplačno potrebno uporabljati in jih pravilno vzdrževati. Bistvene spremembe pa so naslednje:

— rokavice bo potrebno po izbiri vračati v skladišče;

— zaščitna delovna obutev se bo zamenjavala po izbiri (potem ko ne more več služiti svojemu namenu) s tem, da bo določena spodnja meja trajanja;

— osebna zaščitna sredstva, ki spadajo pod drobni inventar, bo potrebno ob zamenjavi vrniti in odpisati, izgubljeno pa plačati;

da bo potrebno oblikovati okoli 2000 delovnih nalog.

Osnutek Kataloga delovnih nalog je izdelan za področje delovne skupnosti za opravljanje del skupnega pomena in TOZD-8. Delo bomo nadaljevali z izdelavo osnutkov Katalogov delovnih nalog za TOZD-9, TOZD-5, TOZD-3, TOZD-4, TOZD-2 in TOZD-1, tako da bomo skupaj obravnavali sorodna delovna področja.

V končni obliki bo Katalog delovnih nalog za vsak tozd vseboval:

1. Pravilnik o oblikovanju Kataloga delovnih nalog.

2. Preglednico delovnih nalog.

3. Seznam delovnih nalog in

4. Opise delovnih nalog, ki so kot dokumentacija sestavni del Kataloga delovnih nalog.

Za uveljavitev tega v obračunu OD pa bo potrebno izdelati, obravnavati in sprejeti poleg Katalogov delovnih nalog še:

— oceno zahtevnosti delovnih nalog in

— Pravilnik o obračunu OD, s katerim bomo sprejeli tudi tehnično izvedbo evidentiranja in obračunavanja OD po delovnih nalogah.

Izdelavo osnutkov moramo končati vsaj v septembru tega leta, kar pa bo nemogoče, če bomo zahtevali tako kot do sedaj neprestane spremembe obstoječih sitemizacij delovnih mest, ki jo uporabljamo kot začasni Katalog delovnih nalog.

P. Jerman

Nadaljevanje na 10. str.

3. Pogoste menjave opisov delovnih mest, kar zavlačuje urejanje problemov.

4. Kako urediti ustrezno nagrajevanje delavca, ki občasno opravlja opravila, ki niso vsebovana v opisu delovnega mesta?

5. Napredovanje delavcev v večini primerov ni odvisno od razvoja delovnih kvalitet, sposobnosti in dosežkov delavca, temveč od hitrejšega ali manj hitrega odpiranja delovnih mest.

6. Stalno zaostajanje sistemizacije za dejanskim stanjem.

7. Potreba po dokaj obsežnem obnavljanju sistemizacije, izdelavi novih opisov in dokumentacije že ob manjših organizacijskih spremembah, prerazporeditvah dela ipd.

Razvid del in opravil oz. Katalog delovnih nalog mora omogočiti, da v njem ažurno oblikujemo vsako delovno nalogo, ki jo je potrebno opraviti in še ni vnesena v razvid, ter sproti dopolnjeno in vnašamo spremembe glavnih značilnosti že oblikovanih delovnih nalog. Pri tem bomo prišli do tega, da se nekatere delovne naloge pojavljajo stalno, nekatere periodično, nekatere pa le občasno, to bo povzročalo manj nevšečnosti kot pri urejanju sedanjih delovnih mest.

Potrebno število delovnih nalog je seveda precej večje kot število delovnih mest. To seveda ne pomeni, da se bo spremenilo tudi število potrebnih delavcev, temveč le, da bomo pač lahko ustrezneje ugotovili, kaj dejansko delamo. Cenimo,

Kdo je inovator?

Nadaljevanje z 9. str.

— ob samovoljnem odhodu iz delovne organizacije *bo* potrebno plačati vrednost osebnih zaščitnih sredstev upoštevajoč dobo trajanja in čas prejema;

— dodatno pravilnik predpisuje, kdaj je delavec, ki je razporejen na zunanja montažna dela, upravičen do nove delovne obleke, kar stari pravilnik ni urejeval.

Zaradi določil, da je delovna organizacija ob sprejemu novega sodelavca dolžna takoj zagotoviti vso potrebno osebno varstveno opremo, bo potrebno imeti na zalogi stalno nekaj več osebne varstvene opreme kot doslej.

Služba varstva pri delu je dolžna tekoče spremljati stanje varstvene opreme v skladišču, količino zalog in jo sproti dopolnjevati. Žal nekateri člani kolektiva ne razumejo, da vso potrebno varstveno opremo ni moč vedno dobiti na tržišču. Še zlasti je stalno prisoten problem z nekaterimi vrstami tehničnih rokavic. Kvalitetne so po večini iz uvoza, ki pa je močno omejen, tako da je moč nabaviti nekatere rokavice le 1-krat do največ 2-krat letno pri uvoznikih oz. grosistih. V takih situacijah sicer služba varstva pri delu takoj posreduje in poizkuša nabaviti zadostno količino iskanega artikla, toda vedno to ni mogoče. Prosimo vse uporabnike za strpnost, uporabljajo pa naj pač najustreznejši nadomestek, ki se ga na trgu lahko dobi (rokavice SEMPERIT, SOFRAF, pa tudi rokavice RIS — tehnične, ki jih v letu 1978 tudi ni bilo vedno na tržišču).

Nekaj podobnega se je dogajalo s »švedsko« vato. Ko je antifonsko vato začela izdelovati TOSAMA Domžale, so uvoz iz Švedske prepovedali in je ni bilo moč več dobiti. Resnica na ljubo je bila prva vata VIRBEL iz TOSAME zaradi napake v tehnološkem postopku slaba in se je drobila. Po odpravi te napake pa je vata mnogo boljša in se jo brez bojazni lahko uporablja.

Za konec pa bi hoteli povedati še to, da izjave nekaterih delavcev ob raznih zdravniških pregledih na vprašanje zdravnika odgovarjajo, da v delovni organizaciji nimamo te ali one zaščite (gre zlasti za zaščito sluha, dihal, oči, ipd.) — niso prav nikomur v korist, še najmanj pa njim samim. V veliki večini imamo vse vrste osebnih zaščitnih sredstev vedno v zadostni količini na zalogi, če pa le-teh ni, poskrbimo za najhitrejšo dobavo manjkajočih sredstev, če jih le grosist ima.

Želja službe varstva pri delu je, da bi se osebna zaščita, še zlasti pa zaščita proti okvaram sluha, dihalnih organov in zaščita oči v čim večji meri uporabljala in da bi tako sami uporabniki osebne zaščite kot tudi neposredni vodje del več pozornosti posvetili tudi komponenti varstva pri delu.

P. S. Služba varstva pri delu je pripravljena na vsa vprašanja v zvezi z varstvom pri delu odgovoriti spraševalcem v tovarniškem tisku.

S. Matijaš

V našem Glasilu smo že precej strani namenili inovatorjem. Tudi v bodoče nameravamo opisati dela tistih ljudi, ki so na področju inovatorstva doprinesli k racionalnejši uporabi delovnega časa, materiala, boljšega varstva pri delu in drugega, kar se pojavlja v proizvodnji in prispeva k boljšemu delu. Vendar pa je še mnogim Stolovcem premalo jasno, kdo je pravi inovator. Res je, da imamo v naši delovni organizaciji komisijo, ki se že več let ukvarja z vprašanjem inovatorstva in ima za svoje vodilo ustrezen pravilnik, vendar je tudi na tem področju več vprašanj, ki jih omenjena določila tudi obravnavajo. Vseeno je moč še marsikaj vprašati, kot pri vsakem delu.

Ing. Matjaž Drčar je vodja komisije za uveljavljanje inovacij v Stolu. Zastavili smo mu naslednja vprašanja:

Vaša komisija dobiva inovatorske predloge. Kdo te sestavlja v proizvodnih oddelkih in ali so vedno umestni?

Komisija za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge dobiva običajno predloge za izboljšave od inovatorjev samih, ki jih tudi primerno obrazložijo, včasih pa jim pomaga sestaviti predlog tudi kdo drug, npr. mojster oddelka. Predlogi seveda niso vedno umestni in jih komisija kritično pregleda na podlagi pojasnil strokovnih služb, vodij PE in toz dov. Res pa je, da je večina predlogov dovolj pretehtanih, da jih lahko smatramo za koristne in uporabne v proizvodnji.

So dela, ki spadajo v delovno obveznost. Kako določite, katera so ta, in kje se prične inovatorstvo?

To je vprašanje, okoli katerega se največ govori in od tu izvira največ utemeljenih in neutemeljenih pomislov glede upravičenosti nagrad. Ločiti moramo profesionalno ali poklicno inventivno dejav-

nost, v kateri je zajeta dejavnost poklicnih inovatorjev (strokovnjakov) v razvojnih in raziskovalnih oddelkih, katerih inventivna dejavnost je planirana z delovnimi nalogami, od množične inventivne dejavnosti, ki se bavi z vključevanjem, sodelovanjem, organiziranjem širokega kroga delavcev v inventivno dejavnost. Praviloma so dela in njihove dolžnosti opredeljene z delovnimi nalogami, vendar imajo le redki med nalogami dolžnost dati inventivne predloge. Torej je več ali manj prepuščeno posamezniku za dajanje novih domislov in izboljšav. Inicijativnost pa se mora ustrezno stimulirati.

Naša komisija konkretno rešuje vsak primer posebej, ker je na splošno zelo težko določiti stališča, kaj je kdo dolžan narediti po službeni dolžnosti in kaj ne. Vsekakor pa je višina nagrade odvisna tudi od tega momenta.

Ste imeli pri delu s predlagatelji tudi primere, ki ste jih morali posebej dokazovati, kam spadajo?

Res smo imeli nekaj tudi spornih primerov, ki pa izvirajo iz tega, ker nekateri inovatorji — predlagatelji niso dovolj kritični do svojega dela in predlogov ter s tem otežujejo delo komisiji.

Kako ljudje jemljejo vaše delo in kaj napravite, če predlagatelji z odločitvijo vaše komisije niso zadovoljni?

Vsak predlog in odločitev komisije je objavljena na oglasni deski po PE in kdor se z odločitvijo komisije ne strinja, ima pravico ugovarjati predlogu in eventualno prijaviti soavtorstvo. Do sedaj smo dobili tudi nekaj ugovorov, ki smo jih proučili in če so bili umestni, smo jih tudi upoštevali. Mislim, da je tudi nekaj takih ljudi, ki našega dela ne razumejo in podcenjujejo, tako delo komisije kot delo inovatorjev.

Na sliki vidimo preprosto pripravo, s katero se vtisne plastična ključavnica v izvrtine na vratih garderobne Uni omare. Praktično orodje je izdelal inovator Vidmar Jože, ki je napravil že več inovacij, pripravljene pa ima tudi že nove.

Ključavnice v Uni vrata je delavka prej zabijala s kladivom. Pri tem se ji je precej ključavnica zdrobilo, pri odstranjevanju neuporabne ključavnice pa so se okrušila vrata. Izgubljen delovni čas tudi ni bilo mogoče nadoknaditi.

Ob pogledu na vzvodno pritiskalo človek nehoče pomisli: To je pa vendar tako enostavno. Takšen je začetek mnogih inovacij. Le razmisliti je potrebno. Na mnogih delovnih mestih je mogoče uvesti hitrejše in varnejše delovne postopke. Želimo, da bi se za inovacije zavzemal širši krog Stolovih delavcev. Dosedanji inovatorji, med katerimi ima vidno mesto Vidmar Jože, pa naj tudi v prihodnje razmišljajo o racionalnejšem delu, ki pripomore k boljšemu delovnemu učinku celega kolektiva.

Skrb za zdravega otroka

Svetovna zdravstvena organizacija je leto 1979 proglasila za leto otroka. Razvoj industrije, dvig standarda in razvoj dobrin na svetu tudi tistim otrokom, ki imajo vsega dovolj, ni dalo vsega, ker jim je v veliko primerih odvzelo starše. Starši so zaradi kopičenja bogastva velikokrat preveč zaposleni in so tudi ti otroci prepuščeni sami sebi. Tu ne gre za tiste otroke, ki živijo v pomanjkanju in bedi.

Dolgo že velja mnenje, naj se rodi samo zaželen otrok. Zaradi tega je bilo vloženo veliko naporov in denarja. Ta cilj je v številnih državah tudi dosežen. Pozabljamo pa, da tudi zaželen otrok lahko postane žrtev načina življenja nosečnice in njene okolice. Način življenja nosečnice zelo močno vpliva na razvoj plodu.

Znana je velika tragedija, ki se je odigrala v zahodni Evropi zaradi tega,

ker so nosečnice uporabljale za blažitev nosečnostnih težav tablete talidamid. Posledica tega je bilo rojstvo nekaj tisoč iznakaženih otrok. Nekaj izmed teh jih je umrlo, veliko pa jih še živi. Talidamid je bilo takrat zelo priporočano zdravilo. Tudi nekatera druga zdravila slabo vplivajo na razvoj plodu. Zaradi tega se nosečnicam vsaj prvih 10 tednov ne priporoča jemati zdravil.

Zelo škodljivo vpliva tudi kajenje na plod. Otroci kadilk se rodijo manjši, njihova porodna teža je nizka. Nervozni so že takoj po rojstvu. Pri njih so bolj pogoste porodne poškodbe, posebno še možganske krvavitve. Tudi umrljivost v prvem letu življenja je pri teh otrocih večja.

Amerikanci in Švedsi so dokazali na velikem številu primerov, da gredo škod-

V nekaterih tozdih je več predlogov za inovacije kot v drugih. Kaj je temu vzrok?

Ti vzroki so zelo različni, od izdelanosti tehnološkega procesa, od strojne opreme, od ljudi, ki vzpodbujajo inovatorje, največ pa od inovatorjev samih.

Ali so primeri v Stolu, ko se dela po racionalnejšem postopku, pa ta vaši komisiji ni bil prijavljen?

Mislim, da so tudi take tihe racionalizacije, vendar komisija obravnava samo prijavljene izboljšave.

V naši delovni organizaciji so v različnih oddelkih enaka ali vsaj podobna dela. Kako delavci, ki vodijo proizvodnjo in delavci ob strojih, gledajo na te enakosti in kakšno je sodelovanje?

Taka primerjava je včasih zelo težka in je potrebno poznati vse okoliščine, zakaj nastopajo razlike. Mislim, da bi bilo lahko sodelovanje med oddelki boljše in potem bi bilo tudi manj razlik, če so dela enaka oziroma podobna.

Kdo so najpomembnejši inovatorji? Ali je izobrazba pri tem odločilna?

Inovatorje imamo vseh vrst, od delavcev za strojem do inženirjev, torej izobrazba ni odločilnega pomena. Največ predlogov imamo od ljudi, ki imajo »inovatorsko žilico« — iz neposredne proizvodnje, saj se pri vsakdanjem delu v proizvodnji najlaže vidi, kaj bi se dalo izboljšati in prihraniti.

Ali so tozdi, v katerih ni bilo še nobene inovacije?

Inovacije so bile uporabljene že v vseh proizvodnih tozdih, res pa je, da jih je v nekaterih več, npr. TOZD 1, TOZD 3.

Kaj vodi inovatorja pri njegovem delu? Resnična želja, da pripomore k boljsemu uspehu delovne organizacije, ali le nagrada, ki mu za njegovo inovacijo pripada?

Inovatorja vodi želja po ustvarjanju, nagrada mu je pa le dodatna stimulacija, da bo drugič predlagal še kaj koristnega, kar pripomore k boljsemu uspehu delovne organizacije.

Kolikšne so te nagrade v primerjavi z doprinosi, ki jih ima kolektiv od posameznih inovacij?

Nagrade določa komisija za inovacije na podlagi pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, osnova

za izračun pa je ugotovljeni letni prihranek od izboljšave. Nagrade običajno predstavljajo 6—15 odst. doprinosu, ki ga ima kolektiv od inovacije.

Kdo vam pomaga ugotovljati prihranke pri inovatorskih postopkih?

Prihranke ugotovljamo s pomočjo strokovnih služb, ki so zadolžene za določeno področje, tako od Priprave dela dobimo izdelano količino, prihranek na materialu, od OŠDP — prihranek na času, od Službe varstva pri delu — oceno varnosti itd. Prav tako pa zahtevamo tudi mišljenje vodij PE in TOZD o predlogu.

Koliko časa preteče od pripravljene inovacije do njene redne uporabe v proizvodnji in izplačila nagrade inovatorju?

Tudi to je zelo različno in odvisno od predloga. Predlog, ki ga je mogoče takoj uporabiti v proizvodnji in ko so znani elementi za izračun prihranka, je tudi nagrada kmalu odobrena. Včasih pa predlog ni dovolj dodelan, dovolj obrazložen, težje izračunljiv prihranek ali se predlog ne uporabi v proizvodnji, v tem primeru se obravnava predloga zavleče.

So predlagatelji inovacij z nagradami zadovoljni?

To bi morali vprašati njih, vendar mislim, da je v glavnem so.

Kako je z inovacijami v letošnjem letu in kako kaže v prihodnje?

Lahko rečem, da je dotok predlogov približno tak kot v lanskem letu. V prihodnje moramo ljudi še bolj informirati o inovacijski dejavnosti in jih vzpodbujati, da bodo več razmišljali, kje bi se dalo kaj izboljšati in prihraniti.

Kaj moramo napraviti, da bo inovatorstvo v Stolu še bolj zaživel?

Inovacijski proces zahteva aktivno sodelovanje velikega števila ljudi. Do sedaj so bili primerno stimulirani le inovatorji sami, delo ostalih pa se je smatralo kot redna delovna dolžnost. Od tu tudi včasih izvira pasivnost dela inovacijske verige.

Če želimo razviti zares množično inovacijsko dejavnost, je potrebno razmisliti o referentu, ki bi za polni ali krajši delovni čas opravljal administrativno-tehnične posle komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge in spremljal učinke posameznih inovacij.

Spraševal je C. Sivec
Odgovarjal M. Drčar

ljive snovi, ki pridejo s kajenjem v kri nosečnice, preko posteljice v plod. Plod se v takih pogojih potem tudi razvija. Med temi snovmi so najvažnejši ogljikov monoksid, nikotin in snovi, ki povzročajo raka. Zaradi vpliva ogljikovega monoksida razvijajoči organizem nima na razpolago zadosti kisika in se slabše razvija, je manj odporen in manjši. Nikotin povzroča spremembe na krvnih žilah in srcu. Posledica vpliva rakatvornih snovi pa so porast rakastih obolenj že prvih letih življenja, do 15. leta starosti otrok.

Kljub vsem znanstvenim ugotovitvam pa se veliko število nosečnic ne more odpovedati cigareti. Vsa skrb za otroka po rojstvu nič ne pomaga, če se otrok rodi že telesno manj odporen.

Tudi pasivno kajenje škodljivo deluje na plod. Nikakor kadilci nočejo razumeti, da s svojim kajenjem ogrožajo vso okolico. Tudi starša velikokrat ob majhnem otroku intenzivno kadita. To je slaba skrb za zdravega otroka. Če je otrok še tako zaželen in če je zdravstveno varstvo še tako dobro, ne more popraviti škode, ki jo lahko naredi mati kadilca in njena okolica, ki se ne more ali noče odreči cigareti.

V skrbi za zdrav naraščaj in za dobro prihodnost bo treba tudi upoševati odkrivanja znanosti in se odpovedati razvadam, posebno še, če so te škodljive tudi za okolico.

Dr. J. Šuštar

KADROVSKE SPREMEMBE ZA MESEC FEBRUAR 1979

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

1. PAJIĆ Nevenko, PK zidar, PE 7
2. BOJEC Ilonka, NK delavka, PE 7

V tozdu KOVINSKO IN TAPECIRANO POHIŠTVO

1. GRKMAN Ana, NK delavka, PE 3
2. RESNIK Srečko, NK delavec, PE 5

V tozdu PLOSKOVNO IN KOSOVNO POHIŠTVO

1. KOČAR Andrej, NK delavec

V tozdu PRODAJA

1. DUSINOVIĆ Emira, dipl. ing. arh., Interier Sarajevo
2. ANDRIĆ Radovan, NK delavec, Interier Sarajevo
3. ODOBAŠIĆ Mirsada, ekonomski tehnik, Interier Sarajevo

V DS — SKUPNE SLUŽBE

1. JERMAN MARIJA, socialna delavka — pripravnik
2. SUHADOLC Zdravko, absolvent biotehniške fakultete
3. ČERNIVEC Tončka, absolvent ekonomske fakultete

DELOVNO RAZMERJE SO PRENEHALI:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

1. DROLC Ljudmila, NK delavka, PE 8
1. TOZDU PLOSKOVNEGA POHIŠTVA

1. ROZMAN Hilda, NK delavka

V tozdu PRODAJA

1. ALEKSIĆ Tomislav, komercialni referent, Interier Beograd

KADROVSKI SEKTOR

Kje in kako bomo letovali

Čas, ko bo potrebno planirati kje, kdaj in za koliko dni se bomo odločili koristiti svoj letni dopust, je tukaj. Tisti sodelavci, ki se boste letos odločili za letovanje v naših počitniških domovih, boste lahko koristili počitniške usluge po 10 dni. Ta želja je bila že velikokrat izražena od strani tistih, ki vsako leto letujejo v naših počitniških domovih.

Ker je iz leta v leto vedno večje povpraševanje po prostih kapacitetah v naših počitniških domovih, in ker gre letos za 10-dnevno letovanje, je komisija za letovanje sklenila najeti dodatna ležišča oziroma celodnevne penzije pri turističnih agencijah. Ponudbe so bile zbrane, odločili smo se za posamezne kraje z najugodnejšimi pogoji, in sicer: otok Rab, Selce in Novi Vinodolski. Za te kraje so bile posredovane prijave v Informatorju št. 5. Točnejše informacije bodo dane po zbranih prijavih za te kraje.

Kako pa bo letos v naših počitniških domovih? Bilo je danih nekaj pripomb na račun počitniških domov v Njivicah in prikolic v Umagu. Komisija je vse te domove in prikolice pregledala ter predlagala, da se nekatere stvari popravijo, dopolnijo in uredijo pred začetkom sezone. Med drugim se bo uredilo še eno ležišče v malih sobah v vikend hišicah, preuredile se bodo tenske luči, ograja, odtoki, opravili bomo manjša popravila, dopolnila in nadomestila drobnega inventarja. Pri vilah LOLITA bomo naredili na spodnji terasi pregrado in streho, pa tudi parkirišče pri vilah. V spodnjih sobah bo nameščen nov pod in še cela vrsta drobnih stvari.

Prikolice, ki jih imamo 7, bodo tudi letos nameščene že do 1. maja v kampu Stella Maris v Umagu, v borovem gozdičku. Mogoče bo nekaj od teh prikolic letos nameščenih bolj blizu počitniškega doma Induplati Jarše v Umagu. Marsikdo sprašuje, zakaj naj bi bile prikolice postavljene ravno v Umagu. Mnenja smo, da je to

kraj, ki nam najbolj ustreza iz več razlogov. Zelo ugodne so prometne zveze in ni preveč daleč. Plaža je zadovoljiva, senco pa nudi borov gozdiček. Možnost prehranjevanja je v domu Induplati Jarše, kjer so cene kar ugodne.

Komisija za letovanje je predlagala na zadnji seji, da se kupi še ena prikolica istega tipa, kot jih že imamo, to je s petimi ležišči. Ta prikolica naj bi se namestila nekje v bližini kakega zdravilišča, mogoče pri Čateških Toplicah ali pa kje drugje. Prikolico bi uporabljali skozi vse leto predvsem tisti delavci, ki se zdravijo v zdraviliščih in za te namene porabijo svoj dopust.

V Piranu bo urejena družbena prehrana

v samem domu. Dom bomo tudi preuredili. Dodatnih kapacitet v kaolinovem domu ne bomo najemali.

Še nekaj vrstic za tiste, ki se boste odločili za pot v smeri skozi Reko, to velja za tiste, ki gredo na Krk. Priporočamo, da se odločite za relacijo Ljubljana—Škofljica—Kočevje—Brod na Kolpi—Jelenje—Bokarac. Vožnja po tej cesti je prijetna in udobna, pa tudi ne dosti daljša. S to smerjo se izognete veliki gneči skozi Reko.

PRIPOMBA:

V informatorju št. 5 je bilo izpuščeno naslednje

— Čas letovanja se prične v vseh domovih (Njivice, Piran in Umag), dne 16. 6. 1979 in traja do 14. 9. 1979.

— Vsi tisti, ki se bodo prijaviili za 7 dni v Njivicah, Piranu in Umagu, se bodo zamenjavali ob sobotah.

M. Štebe

Vila Lolita na Krku tudi letos čaka na nas

Letna konferenca športnega društva Virtus

Na letni konferenci smo se zbrali ljubitelji športa iz KS Duplice, Šmarce in Volčjega potoka. Žal pa moram takoj na začetku omeniti, da je bilo premalo prisotnih mladih. Res je čudno, da se obnašajo tako odtujeno do vsega skupnega. Prav tu bomo morali še marsikaj storiti, da bo ta odnos postal drugačen. Tudi sestanki so sestavni del našega dela, čeprav imajo tu glavno besedo starejši, morda večkrat tudi preobširno.

Obračun dela je pokazal, da so najbolj razvite nogometna, šahovska in namiznoteniška sekcija. Lahko bi rekli, da je nogomet najbolj množičen in najbolje organiziran. Skladno s portoroškimi sklepi je organiziran selekcijsko. Naša moštva sodelujejo v prvi in drugi selekciji za tretjo, četrto in peto pa še nimamo pogojev. Pač pa v rekreacijskih ligah na-

stopajo mladinci in člani. Nikakor si ne smemo delati utvar, da poteka vse brez težav. Šolska športna društva bi morala imeti organizirane prve in druge selekcije v vseh športih. Neposredno bi lahko usmerjala mlade v tiste panoge, za katere imajo največ veselja in nadarjenosti. Učni uspeh pa bi moral biti tudi pogoj za udeleževanje v nekem športu izven šolskega programa. Ker pa vemo, da prav na našem območju nimajo ne objektov in ne ustreznih kadrov za nogometno panogo, bo potrebno sodelovanje prav z nogometnimi klubi. Z združenimi močmi bi lahko dosegali načrtno dobre rezultate. Na letni konferenci smo ugotovili, da pionirji na našem območju že sedaj dosega izredno dobre tekmovalne rezultate. K temu uspehu je gotovo največ pripomoglo organizirano delo v klubu. Prav to

pa si želimo tudi v prihodnje. Starejšim generacijam se pozna, da niso organizirano vadili, niso tako povezani med seboj, ni tiste sloge, ki je potrebna za vse kolektivne športe. Mladinci so pri nas najbolj muhasti. Včasih bi igrali, drugič pa bi počeli kaj drugega, največkrat pa ne tisto, kar je organizirano. Člani imajo dovolj volje za igranje. Treningi pa niso tako obiskani, kot je dogovorjeno. Sama volja brez fizične pripravljenosti pa ne prinaša takšnih rezultatov, kot si želimo. Z mladinsko organizacijo na našem območju bomo morali ustvariti boljše sodelovanje. Ne sme se dogajati, da enaka tekmovanja organiziramo istočasno oboji.

Šah je gotovo v našem društvu kakovostno najboljša panoga. Žal pa ugotavljamo, da v občini ni ustreznih množičnosti; lahko rečemo da stagnira. Izven občine pa šahisti dosegajo dobre rezultate. Imajo težave z udeležbo na raznih turnirjih, ker to zahteva daljšo odsotnost in večja finančna sredstva. Za letos imajo zelo smelega načrte. Organizirati želijo mednarodni turnir v okviru 75-letnice podjetja

V spomin Francu Korošču

Na pokopališču Žale v Kamniku smo se 21. marca, za vedno poslovili od našega upokojenega sodelavca in nekdanjega komandanta zaščitnega bataljona glavnega štaba narodno osvobodilne vojske Slovenije in CK KPS Franca KOROŠČA.

Franc Korošec je bil rojen 29. septembra 1907 v vasi Dobec pri Rakeku. Njegov oče, srednji kmetijski posestnik, je dal sina v uk za mizarja. Franc se je tako izučil za mizarja v domačem kraju. Takoj, ko je uspešno končal vajeniško dobo, si je dobil delo izgoven Notranjske. Delal je v Ljubljani in drugod. Povsod je bil priznan kot dober mizar.

Razpad kraljevine Jugoslavije je doživel v bivši Jugoslovanski vojski, od koder se je po treh mesecih vrnil domov ter se že leta 1941 povezal z OF, kjer je delal ilegalno v okolici Rakeka. 31. 7. 1942 se je kot borec vključil v Notranjski odred, od tam je bil pregrupiran v bataljon Ljuba Šercerja, nato pa bil komandant bataljona v zaščiti glavnega štaba, NOV Slovenije in CKS. Demobiliziran je bil 31. 7. 1945 s činom kapetan.

Takoj po demobilizaciji ga je tedanje ministrstvo za lesno industrijo Slovenije napotilo v našo delovno organizacijo. Pri nas je bil več let obratovodja žage, opravljal pa je tudi delo mizarja specialista. Delo mizarja je vedno rad opravljal. Upokojen je bil maja 1962, potem ko mu zdravstveni pogoji niso več dovoljevali stalne zaposlitve. Pri svojem delu je bil vedno zelo prizadeven in uspešen. Po udariti moramo, da je bil med nami zelo cenjen kot aktiven družbeni delavec. Ves čas je delal na političnem področju. Z vsem srcem je bil predan ciljem komunistične partije. Razen dela v sindikatu

je kot član okrajnega komiteja KPS Kamnik prizadevno delal pri razširjanju mreže organizacij OF v vaseh bivšega kamniškega okraja.

Predvsem starejši delavci OZD STOL KAMNIK se ga bomo še dolgo spominjali kot sodelavca, ki se je ves predal naprednemu gibanju delavstva in tudi našemu kolektivu.

M. Kotnik

Na kamniških Žalah se je 21. 3. zbralo veliko Dupličanov in Kamničanov. Na zadnjo pot smo pospremili našega upokojenca Franca Korošča.

Na pogrebu so bili tudi član sveta federacije Ivan Maček-Matija, general Franc Sotler, polkovnik in narodni he-

roj Miloš Zabukovec, polkovnik Branko Božič in polkovnik Mahle. Prišli so se posloviti od svojega vojnega tovariša in iskrenega prijatelja, ki mu je bilo najpomembnejše tovariško sodelovanje in zaupanje v ljudi.

S težkim občutkom smo poslušali govore v čast in priznanje Francu Korošču. Bilo nas je veliko, pa vendar smo bili tako sami. Med venci in cvetjem je počival visok partizan, ki se je tako rad nasmeljal in iskal v vsakem srečanju prijatelja. Pred dvema letoma sva se pogovarjala na Duplici in poln radosti, da je med vojno delal samo za naše ljudi in našo prihodnost, mi je govoril, da se ga v spopadu krogle niso hotele prijeti, čeprav so vedno sikale ob njem. Nasmehnil se je tedaj in rekel, da je imel vedno občutek, kako se mora v spopadu s sovražnikom zavarovati. Ob takratnem srečanju je bil poln optimizma, čeprav ga je že mučila bolezen.

Desetletja po vojni so minila in v tem oblačnem večeru smo se zadnjič sešli s Francem Koroščem, človekom, ki je bil raje manj, kot ljudje, s katerimi je živel. Bil je skromen, po svojem delu in zagnanosti za dobro vseh pa velik in mogočen. Ob odprtem grobu mu je njegov vojni tovariš rekel:

»Tovariš komandant, naj ti bo lahka slovenska zemlja, za katero si se toliko boril!«

C. S.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi najinega očeta se iskreno zahvaljujemo delavcem tovarne Stol za sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebej sva hvaležni pevcem in govorniku. Hvala za venca delavcem iz PE 4 in sindikalni organizaciji.

Hčerki Zvonka in Marica
z družinama

in 750-letnice mesta Kamnika, če bodo na razpolago finančna sredstva.

Namizni tenis deluje v res težavnih pogojih. Vadbni prostor je avla kulturne-

ga doma, kar je res zasilni prostor. Tekmovalni rezultati v okviru kamniško-domžalske regije so zelo dobri.

Z izgradnjo večnamenskega igrišča v središču Duplice so tudi ostale športne panoge: to je košarka, rokomet in odbojka dobili osnovne pogoje za delovanje in razvoj. Končno pa se je nekaj premaknilo tudi v osnovni ošli na Duplici. Desetletno odlaganje izgradnje osemletke se je sprevrglo v dograjevanje učilnic za pouk učencev do četrtega razreda. Že to nam da misliti, kako se je povečalo število prebivalcev v našem kraju. Na pobudo občanov se vzporedno pripravlja vse potrebno za izgradnjo telovadnice. Skratka, razvoju športa na našem območju so namenjena velika prizadevanja. Ne smemo pa pozabiti, da sami objekti še ne pomenijo vse. Občani, amaterski delavci, ki imajo le nekoliko veselja do dela v tej smeri, bi lahko našli tu svoje mesto. Brez volje in amaterskega dela ne bomo uspeli, saj se na vsakem koraku pojavljajo finančni problemi.

Mnogo problemov je bilo nakazanih na konferenci. Sodelovanje med krajevnimi skupnostmi je eden izmed njih. Prav na športnem področju bi lahko naredili korak v tej smeri. Smer je bila nakazana, ne izpustimo je z oči.

F. Juvan

XX. ZIMSKA LESARIADA NA KOBLI

Zr vrsto let posveča lesarstvo in gozdarstvo precejšnje pozornost tradicionalnim športnim srečanjem delavcev lesne industrije, gozdarjev in lovcev.

Za nami je ena najkvalitetnejših zimskih lesariad, ki se je tokrat odvijala na lepih terenih Koble v petek 23. in soboto 24. februarja. Rekreativna dosega iz leta v leto večjo množičnost, kar velja tudi za našo panogo, saj je število sodelujočih vsako leto večje. Ob pregledu tekmovalj lahko ugotovimo, da se vsako leto prijavlja vedno več ljubiteljev bele opojnosti. Novi so predvsem mladi, ki si žele vedno več rekreacije. Zavedati se moramo dejstva, da so športne igre ene od najidealnejših oblik neposrednega množičnega stika delavcev različnih organizacij združenega dela.

Zdravo življenje prinaša velik delež k splošnemu zadovoljstvu in napredku, pri čemer igra rekreacija vedno večjo vlogo. Ne samo, da z rekreacijo krepimo svoje telo in zdravje, ampak prispevamo tudi k obrambni sposobnosti posameznika.

Na jubilejno XX. lesariado smo poslali žensko in moško ekipo in prvič tudi tekače. Res, da tekači niso imeli nobenih možnosti, da bi posegli po vidnejših mestih. Tekmovali so na standardni FIS progi v Bohinjski Bistrici, ki je zahtevala izkušenega tekača. Naši trije, ki so v DO zaorali ledino v tehkih na smučeh, niso bili tako pripravljeni, da bi se lahko pomerili z izkušenimi tekači, ki poznajo progo že iz predhodnih tekmovalj. Junaško so se podali v neenak boj s Kobilico in ostalimi tekmovalci, ki so pred leti brnili naše barve v svetu.

V alpski disciplini so nas zastopale ženske in moški. Tudi njim se ni godilo bolje kot tekačem, saj so se morali meriti z nekdanjimi državnimi prvaki v tej disciplini. Posebno močna je bila I. kategorija moški do 35 let, saj je tekmovalo veliko kategoriziranih tekmovalcev npr.: Jakopič, Klinar in ostali.

XX. Lesariado je odlično organiziral SK Bohinj pod pokroviteljstvom DO LIP BLED.

Tekmovalci so bili razporejeni po starostnih kategorijah in so vozili po treh progah.

I. proga ženske — 650 m — 25 vrst — I. in II. kategorija

II. proga — moški 700 m — 35 vrst — I. kategorija

III. proga — moški — 500 m — 28 vrst — II. in III. kategorija

Vse proge so bile odlično pripravljene, tako da so imeli vsi tekmovalci enake pogoje in enake možnosti za čim boljši rezultat. Tekmovanje se je pričelo ob 10. uri in potekalo brez zastoja do 13.10.

Naši so se v zelo močni konkurenci dobro odrezali.

REZULTATI:

I. kat. ženske je bilo prijavljenih 65 tekmovalk in uvrščenih je bilo 53; med njimi so naše zasedle naslednja mesta: 15. Stanka ŠTUPAR — zaostala za prvo 7,02 sek., 35. Mimi SLAPNIK in 51. Milena PETEK.

II. kat. ženske je bilo prijavljenih 23 tekmovalk in uvrstilo se jih je 16. Naša Anica OKORN je zasedla dobro 8. mesto.

Morda bo bralec ob pogledu na to sliko nehote pomislil, da ne gre za našega tekmovalca. Tak občutek smo imeli tudi ob gledanju veleslaloma na Krvavcu, kjer so se naši tekmovalci spuščali med vratci z Alpremovimi startnimi številkami. Nekateri so tedaj celo spraševali: »Kje ima pa Stol tekmovalje?« Vendar so bili tam, kot so tukaj, naši športniki. Le startne številke, na katerih piše STOL, so dobili šele kasneje, pred nekaj dnevi.

I. kat. moški je bila najštevilnejša skupina, saj je štela 217 tekmovalcev, na koncu pa je bilo uvrščenih 153. V močni konkurenci in težki progi so se naši odrezali takole: 69. Lovro HRIBAR — zaostal za zmagovalcem Gašperšičem 13,63 sek., 71. Jože ZUPIN — zaostanek 13,75 sek., na 126. mestu Franc BAUMAN, ki je imel težave na progi, a je kljub temu vztrajal do konca.

III. kategorija moški se je prijavilo 32 tekmovalcev in uvrstilo se jih je 24, med katerimi je Vlado ZEME zasedel 21. mesto.

II. kategorija moški se je prijavilo 65 tekmovalcev, na 48. mesto se je uvrstil Jože ČATER.

Iz rezultatov je razvidno, da so se nekateri naši dobro uvrstili. Ekipno so do-

segli 23. mesto od 31 ekip. Uvrstitev je zadovoljiva, saj nismo poslali kompletne ekipe.

Skupno je nastopilo na Lesariadi 138 tekačev in 423 tekmovalcev v veleslalomu, skupno je bilo 561 udeležencev.

Prvi tekači so naznanili, da bo potrebno v prihodnjem letu misliti na tekače in organizirati tekmovalje. Prebujajo se tudi sankarji, saj je vedno večje zanimanje za to panogo.

Tako ima smučarska sekcija v prihodnjem letu poleg smučanja nalogo, da organizira tekmovalje v sankanju in teku na smučeh. Vsa tekmovalja, razen alpskega smučanja, se bodo dala organizirati v okolici Kamnika z minimalnimi stroški, če bodo ugodne razmere.

J. Zupin

Varčujmo z električno energijo

Naša delovna organizacija lahko iz svojega vira — lesnih odpadkov, danes pokrije le 58 odst. potrebe po energiji, medtem ko je treba razliko zagotoviti z nabavo energije v obliki mazuta, kurilnega olja in električne energije.

Racionalizacijo pri proizvodnji in zlasti še pri porabi energije je možno izvajati v več smereh. Pri transportu energije se je treba v kar največji možni meri izogniti izgubam, ki so danes še prisotne. Tako je treba zmanjšati prenos jalove energije pri prenosu električne energije. Precejšnje izgube v podjetju imamo pri pretvarjanju energije. Tudi stopnja učinkovitosti izrabe, ki je okoli 45 odst., bi lahko z obnovo tokokrogov povečali vsaj za 10 odst., če bi na primer: poskrbeli za boljše termično izolacijo vodnikov in naših gradbenih objektov, z uvajanjem tehnologije, ki so manjši porabniki energije, z usmerjenim upravljanjem porabe energije, z vračanjem toplotne energije pri ekshauratorskih napravah (TOZD-2, PE-8). Akcija pri varčevanju z energijo in s tem pocenitev proizvodnih stroškov bi moral spremljati vsakega našega sodelavca. Njena posebna vrednota je tedaj v spreminjanju miselnosti nas vseh v smeri spoznanja nujnosti kot najracionalnejšega obnašanja do proizvodnje in uporabe energetskih virov.

Naša energetska služba mora tudi v bodoče v vseh tozdih spremljati in analizirati porabo energije in iskati najekonomičnejše rešitve. Smatram, da bi bilo tudi primerno, da bi v naših uvajalnih seminarjih za nove sodelavce nekaj časa posvetili temu področju. Eno osnovnih izhodišč pri ukrepih za racionalno porabo energije pa mora biti v kompleksni presoji vsakega posameznega ukrepa s širšega vidika. Ukrepi za racionalno porabo energije namreč ne smejo povzročati neracionalnosti na drugih področjih, na primer pri povečanju proizvodnje, uvajanju novih tehnologij, izboljšanju delovnih pogojev itd.

Veliko energije porabimo pri nas za ogrevanje. V vseh novejših objektih imamo možnost, da potrebno temperaturo reguliramo ročno ali pa imamo avtomatske regulirne postaje. Za te naprave smo dali veliko denarja, a se jih vedno ne poslužujemo, ali pa ravnamo z njimi nepravilno. Raje to napravimo z odpiranjem oken, vrat ali kupol in s tem izgubljammo toplotno energijo. Kot je bilo že omenjeno, imamo zlasti v starejših stavbah neprimerno izolacijo. Opravljene raziskave kažejo, da z dodatnimi investicijami v izolacijo objektov povečamo stroške gradnje za okoli 1 odst., vendar zmanjšamo toplotne izgube od sedanjih povprečnih 50 W/m² na 30 W/m². Prihranek pomeni ne samo znižanje stroškov energije za ogrevanje, temveč tudi zmanjšanje investicijskih naložb, ki so vezane na ogrevalne naprave (kotlarne, toplovodno omrežje), interne ogrevalne instalacije kot so radiatorji in drugo).

V pretekli dobi primernih izolacijskih materialov nismo imeli, danes pa so nam na voljo in jih lahko uporabljamo. V naši DO merimo proizvedene in oddane energetske količine le v glavnem odjemu, ni-

mamo pa zlasti pri razvodu toplotne energije merilnih mest po tozdih. Te naprave bomo morali v prihodnosti vgraditi, ker vemo, da pomeni merjenje dobavljene toplotne energije in obračun dejanskih količin posameznih odjemalcev osnovni pogoji za vzpostavljanje normalnih dohodkovnih odnosov med TOZD Tehnične storitve ter ostalimi tozdi.

Kakšno je stanje naših energetskih naprav, zlasti kar zadeva druge proizvodne zmogljivosti, je bilo že objavljeno v našem Glasilu. Vemo, da bomo morali postaviti nov parni kotel z vso ostalo potrebno premo. Ker se je poraba električne energije povečala, bomo morali rekonstruirati tudi obstoječo transformatorsko postajo, ki je stara že 15 let. Vse to pa so veliki investicijski stroški, katerim se pač ne bomo izognili, če želimo postaviti novo kuhinjo, modernizirati površinski oddelek v PE-8, postaviti nove ekshauratorske naprave — zunanje v PE-8, postaviti nove sušilnice itd.

D. Štefula

»Mojster, na tem delovnem mestu ne bom mogel delati. Les mi smrdi!«
»Pa delo? Tudi?«

DVA JAVNA OPOMINA IN OPOMIN

Pavle Bukovec iz tozda 3 se je sprl s sodelavcem B. J. Po izmenjavi medsebojnih neumestnih pripomb je Bukovec sodelavca lažje poškodoval in je bil ta en dan v bolniškem staležu.

Bukovec je poleg povzročitve pretepa neopravičeno za uro in pol zapustil delovno mesto. V odsotnosti je v Restavraciji popival in igral biljard. Omenjeni delavec je obe dejanji priznal. Kot olajševalno okoliščino je komisija upoštevala dejstvo, da do sedaj še ni bil kaznovan. Izrekla mu je kazen

JAVNI OPOMIN.

Miro Slapar iz tozda 2 se je sprl s sodelavko S. N. zaradi osebnih zadev. Zvil ji je roko. Sodelavka ga je udarila, Slapar pa ji je udarec močneje vrnil. Udaril jo je po očeh. Zato je bila S. N. en dan v bolniški. Pri izreku kazni je komisija upoštevala oteževalno okoliščino, da je bil Slapar že prej kaznovan z javnim opominom. Ker sta sodelavca oba kriva za pretep, sta bila tudi kaznovana. Slapar z

JAVNIM OPOMINOM, sodelavka pa z OPOMINOM.

Disciplinska komisija

Pa naj še kdo reče, da Slovenci nismo za humor:

»Kje za vraga pa so danes? Pust vendar ne more imeti prstov vmes!«

»Mojster, včeraj nisem mogla priti na delo, ker me je bolela glava, želodec, pa tudi drugače se nisem dobro počutila.«

»Kaj pa lepa temna polt, ki jo imate? Je od boleznii ali od smučanja?«

»Med seboj se ne razumemo! Morda zato, ker se preveč ukvarjamo sami s seboj in zasebnimi zadevami in premalo z delom!«

»Na sejo SIS naj takoj pridem? Kako, saj niti gradiva še nisem dobil. Kaj, da mi ga boste poslali po pošti?«

Ljubezenska zgodba

UVOD: Veliko govorimo o ljubezni, veliko v današnjem času, največ pa sedaj, ko je pred nami nova pomlad, ki bo zopet razplamtela ljubezenska čustva. Tokrat se bomo pomudili ob eni od love story, kot jih nekateri imenujejo. Je preprosta, domača, iz delovne organizacije. Brez posebnih solz na koncu, pa tudi brez posebne odgovornosti glavnih junakov. Tudi pri ljubezenskih zgodbah je lahko, da zabol nekoga tretjega, ki navadno v dogajanje ni toliko vključen. Seveda pa je vprašanje, če za dogodke sploh izve.

KARAKTERIZACIJA OSEB: ON — eden od moških, s tem poudarkom, da je izredno velik, postaven, 'fejst' fant. kot pravijo takšnemu videzu. Veliko časa porabi pred ogledalom, saj se kar naprej nekaj češe, popravlja skodrane lase, kombinira z barvnimi odtenki, da je na njem še kaj posebno vznemirljivega, uporabljaja izbran parfjum itd. Po naravi je ženskar, kar lahko rečemo z lepo domačo besedo. Pri osvajanju je spretan, ker je navzven zelo simpatičen, pri delu pa precej povprečen, ker se bolj zgublja in izrablja v ljubezenskih zadevah. Udeležuje se predvsem množičnih sestankov, ker ima takrat večji pregled nad ženskim spolom.

ONA — ena od mladih deklet, ki začenja z delom v delovni organizaciji, lepa, urejena, še precej naivna, vendar se zna že spretno lagati, da dela nadure, če je potrebno. Ni je vedno na delovnem mestu, ker se ji zdijo nekatere zasebne težave važnejše, izredno pazi na oblačenje, obnašanje, in izbira — vsaj v začetku — besede, v torbici ima kup sprejev, ličil in najboljši parfjum; skratka punca in pol, vsak jo rad pogleda, ona pa noče vsakogar.

ZAPLET: On nekega jutra po naključju stopi v Njeno pisarno in jo odsotno vpraša, če bi mu morda hotela skuhati kavico.

»Ve, ženske, znate to narediti veliko bolje.«

Ona je mlada, uslužna. Gre skuhat odlično kavico. Zraven je počaščena, da jo v novi službi jemljejo kot pravo žensko, čeprav je ravno dobro končala npr. srednjo šolo.

»Take kavice nisem pil že več let,« pravi On in se prijazno nasmehne, nato pa hitro odide.

Po naključju zopet sreča Njo naslednji dan in jo vpraša, če res lahko pride spet na kavico. Ona prikima.

On pride in prinese deset dekagramov kave in duhovito pripoveduje, da jo je dobil pod pultom. V trgovini ima zveze, sicer je sploh ne bi dobil.

»Oh, saj res ne bi bilo treba,« se brani Ona, potem pa skuha kavico, smehljata se drug drugemu, On pa šarmira z globokim glasom.

To ponavljata toliko časa, da On spozna, da je Ona godna in jo vpraša, če bi imela zvečer kanček časa tudi zanj, da bi šla skupaj v disko.

JEDRO: On pride ponjo na dogovorjeno mesto s steno. Oba sta najlepše urejena in napravljena, ker hočeta drug drugega impresionirati.

»Avto dela v redu?« se Ona dela pametno, čeprav misli delati šoferski izpit šele v jeseni.

»V redu, v redu. Ta je že tretji. Prej nisem imel ležalnih sedežev, pa sem ga zamenjal,« pomenljivo pogleda On Njo, Ona pa zardi, vse razume, kot je treba.

V disku se On najprej naliva z viskiji, da bi dobil nekaj korajže, Ona pa hoče ostati trezna in pije najprej sokove, potem pa ji je vsega dosti in zvrne dva viskija. On potihem računa, da je v Njo že veliko investiral in je vprašanje, če se bo investicija sploh splačala.

Potem se predata ritmu glasbe. On je precej neroden, Ona pa zelo spretna, saj so imeli na šoli vsak teden ples.

»Odlično plešeš,« začne Ona Njega tikati.

»O, ti še bolje. To je treba zaliti.«

Ko spijeta vsak še en viski, jima je dovolj plesa, zato se odpravita proti domu. Njemu po naključju pade roka z ročice za menjalnik na Njena kolena, Ona pa se zahihita, ker ji je igra všeč.

»Ti si v redu punca,« pravi On, alkoholno izobražen. »Upam, da nisi več nedolžna.«

»Ali sem taka videti,« zavije Ona z očmi, da bi bila videti še bolj prikupna.

Ko On ustavi avto nekje sredi polja na poljski poti, Ona niti ni presenečena, vendar je grozno romantične narave in zahteva, da bi ji dolgo govoril o zvezdah, ljubezni ipd.

»Res so perfektni tile sedeži,« pokaže On in se ji smeji. Ona mora napraviti dober vtis, zato užaljena in ogorčena vzkligne, da mu bo ušla, če misli biti grob. Enega, pravi, sem spraskala.

On spozna, da je to ženska tipa 3C, kar pomeni, da ji mora, če hoče kaj dobiti od nje, najmanj pol ure govoriti o poroki.

»Res se pozna komaj nekaj tednov, toda danes sem te spoznal tako pblize, da ti moram kar takoj reči, kar se mi skriva sredi srca: Rad bi se oženil s tabo. Ne, ne, ne smej se mi; vem, da je prišlo prehitro, a vendar mislim zelo, zelo resno...« ltd.

Konča s tisto zgodbo, ki jo je porabil že najmanj dvajsetkrat do tridesetkrat, in to zelo uspešno, da se bosta peljala pred matičarja v kočiji, romantično in prečudovito.

»Ti si moj pravi človek!« vzkligne Ona, saj mu tisti hip verjame prav vse, malo še pod vplivom viskija, in se mu preda.

Potem se oba tesno objeta odpeljeta dvajset na uro proti domu.

RAZPLET: On se nekoliko izogiba Njene pisarne, saj Ona spet ni tako dobra, kot je bila videti na prvi pogled, nasploh pa je še precej neizkušena in preveč naivna za resno ljubezen. Posebno neumno se Njemu zdi, da ga Ona kar naprej sprašuje:

»Kam bova šla pa jutri? Rada bi te predstavila staršem. Ali si tisto o poroki mislil resno? Mami pravi, da nima nič proti, samo če si pošten človek. Po službi te bom čakala. Saj prideš, ne?«

Ona je za Njega sitna kot podrepna muha, zato sklene, da počasi prekine. Najprej se izgovarja s službenim delom, potem s seminarji itd., nazadnje pa mu prekipi in ji pove naravnost:

»Dovolj te imam! Ne hodi mi več pred oči.«

Njo močno prizadene, a se kmalu pobere, ker jo nekdo Drug prosi za roko, toda še preden jo kam pelje, ji že kupi poročni prstan. Ni sicer kaj preveč lep, tudi postaven je le za silo, govori same neumnosti, toda je moški v najboljšem pomenu besede, povrhu pa ima tudi primerne osebne dohodke. Ona klone pred argumenti. Sila se upira postelji, kar mora na bodočega moža narediti še toliko močnejši vtis, kako je poštena.

Ko zaplujeta z Drugim v zakonski pristan, se tudi On, prvi On, oddahne, saj se lahko veliko brezskrbneje giblje po pisarnah. Na ohcet pa seveda ne gre, čeprav ga Njena mož povabi, ker niti ne slutiti, kaj se je dogajalo v nočeh v Njegovi stoenki.

ZAKLJUČEK: On pogleduje skozi okno, ker mu je nekoliko dolgčas. Na lepem ostrmi. Pred delovno organizacijo stoji mlado dekle, lepo na pogled, prikupno in sploh urejeno v vseh pogledih.

»Madonca, je 'fejst' baba!« pravi Nekdo iz njegovega oddelka, ko jo zagleda.

On se samo nasmehne in si misli svoje. Pravzaprav bi bila za spremembo tudi blondinka dobra. Samo tako rade se zjokajo po tretjem kozarčku. Eh, bo že.

Že naslednje jutro gre On k Njej na kavico. Vse steče zopet po starem. Že premišljuje, da bo kupil deset dekagramov kave.

SKLEPNA MISEL: In vendar se vrtil, je rekel že marsikdo. Naš okrogli svet se obrača naprej, ljudje z njim vred ljubezen na igr pri tem odločilno vlogo.

Če se komu zdi nenavadno Njegovo in njeno obnašanje, pa naj pogleda pod karakterizacijo oseb.

Ljubezenske zgodbe se navadno pišejo v nadaljevanjih. Torej smo na koncu spet na začetku.

C. S.